ROZSUDOK SÚDU PRVÉHO STUPŇA (tretia rozšírená komora)

z 8. júla 2008 *

Vo veci T-99/04,

AC-Treuhand AG, so sídlom v Zürichu (Švajčiarsko), v zastúpení: M. Karl, C. Steinle a J. Drolshammer, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Komisii Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A. Bouquet, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci A. Böhlke, advokát,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie 2005/349/ES z 10. decembra 2003 o konaní podľa článku 81 Zmluvy o založení ES a podľa článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-2/37.857 — Organické peroxidy) (Ú. v. EÚ L 110, 2005, s. 44),

* Jazyk konania: nemčina.

SÚD PRVÉHO STUPŇA
EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV (tretia rozšírená komora),

v zložení: predseda komory M. Jaeger, sudcovia J. Azizi a O. Czúcz,

tajomník: K. Andová, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. septembra 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu

1 Rozhodnutie Komisie 2005/349/ES z 10. decembra 2003 o konaní podľa článku 81 Zmluvy o založení ES a podľa článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-2/37.857 — Organické peroxidy) (Ú. v. EÚ L 110, 2005, s. 44) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) sa týka kartelu uzavretého a vykonaného na európskom trhu organických peroxidov, chemických výrobkov používaných v odvetví plastov a gumárskom priemysle, najmä skupinou AKZO (ďalej len „AKZO“), ako aj spoločnosťou Atofina SA, právnym nástupcom Atochem (ďalej len „Atochem/Atofina“) a Peroxid Chemie GmbH & Co. KG, teraz Degussa UK Holdings Ltd., spoločnosťou ovládanou Laporte plc (ďalej len „PC/Degussa“).

2 Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že kartel vznikol v roku 1971 uzavretím písomnej dohody (ďalej len „dohoda z roku 1971“), ktorá bola zmenená a doplnená v roku 1975 (ďalej len „dohoda z roku 1975“), medzi troma výrobcami organických peroxidov, a to AKZO, Luperox GmbH, neskôr Atochem/Atofina, a PC/Degussa (ďalej len „kartel“). Cieľom tohto kartelu bolo najmä zachovanie trhových podielov týchto výrobcov a zosúladenie ich zvyšovaní cien. Pravidelne sa konali stretnutia na zabezpečenie riadneho fungovania kartelu. V rámci kartelu bola Fides Trust AG (ďalej len „Fides“), neskôr, od roku 1993, žalobkyňa, AC-Treuhand AG, na základe zmlúv o výkone uzavretých s AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa obvinená predovšetkým z uchovávania vo svojich priestoroch takých určitých tajných dokumentov týkajúcich sa kartelu, akým je dohoda z roku 1971, zo zhromažďovania a spracovávania niektorých údajov týkajúcich sa obchodnej činnosti troch výrobcov organických peroxidov a z oznamovania im takto spracovaných údajov, ako aj z vykonávania takých logistických a sekretárskych úloh spojených s organizáciou stretnutí najmä v Zürichu (Švajčiarsko) medzi uvedenými výrobcami, akými sú rezervácia priestorov a preplácanie cestovných výdavkov ich zástupcov. V každom prípade účastníci konania spochybňujú niektoré skutkové okolnosti týkajúce sa činností žalobkyne v súvislosti s kartelom.

3 V nadväznosti na stretnutie so zástupcami AKZO, ktoré sa uskutočnilo 7. apríla 2000, začala Komisia predbežné vyšetrovanie, pričom ju zástupcovia AKZO informovali o porušení súťažných pravidiel Spoločenstva, aby im nebola uložená pokuta v zmysle oznámenia Komisie o neuložení pokuty alebo znížení jej výšky v kartelových veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci“). Následne sa s Komisiou rozhodli spolupracovať aj Atochem/Atofina a PC/Degussa, pričom jej poskytli dodatočné informácie (odôvodnenia č. 56 až 63 napadnutého rozhodnutia).

4 Dňa 3. februára 2003 zaslala Komisia žalobkyni žiadosť o informácie. V nej v podstate uviedla, že práve vyšetruje údajné porušenie článku 81 ES a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) zo strany európskych výrobcov

organických peroxidov. Okrem toho žalobkyňu požiadala o predloženie organizačnej schémy jej podniku, opis jej činnosti a jej vývoja, vrátane prevzatia činnosti spoločnosti Fides, jej činnosti ako „sekretariátu“ výrobcov organických peroxidov a jej obratu v rokoch 1991 až 2001. Žalobkyňa na túto žiadosť o informácie odpovedala listom z 5. marca 2003 (odôvodnenie č. 73 napadnutého rozhodnutia).

5 Dňa 20. marca 2003 sa uskutočnilo stretnutie medzi zástupcami žalobkyne a úradníkmi Komisie poverenými spisom, na ktorom títo úradníci uviedli, že vyšetrovanie, ktoré začala Komisia, smeruje aj proti žalobkyni, pričom však neboli upresnené výhrady, ktoré sa voči nej uplatňujú.

6 Dňa 27. marca 2003 začala Komisia formálne konanie o preskúmaní a prijala oznámenie o výhradách, ktoré bolo následne zaslané predovšetkým žalobkyni. Žalobkyňa zaslala svoje pripomienky k týmto výhradám 16. júna 2003 a zúčastnila sa na vypočutí, ktoré sa konalo 26. júna 2003. Napadnuté rozhodnutie, ktorým bola žalobkyni uložená pokuta vo výške 1 000 eur, prijala napokon Komisia 10. decembra 2003, pričom žalobkyni ho oznámila 9. januára 2004 [odôvodnenie č. 454 a článok 2 písm. e) napadnutého rozhodnutia].

7 Prijatie a oznámenie napadnutého rozhodnutia bolo doplnené tlačovým komuniké, v ktorom Komisia najmä uviedla, že žalobkyňa zohrávala ako poradenská spoločnosť od

konca roka 1993 významnú úlohu v rámci kartelu, keďže organizovala stretnutia a ukrývala dôkazy porušenia. Vzhľadom na to Komisia dospela k záveru, že žalobkyňa porušila aj súťažné pravidlá a uviedla:

„Výška pokuty, ktorá bola uložená [žalobkyni], je obmedzená vzhľadom na novosť politiky sledovanej v tejto oblasti. Napriek tomu z toho vyplýva jednoznačný záver: tí, ktorí organizujú alebo uľahčujú kartely, teda nielen ich členovia, sa v budúcnosti musia obávať toho, že budú odhalení a že im budú uložené veľmi prísne sankcie."

Konanie a návrhy účastníkov konania

8 Žalobkyňa návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 16. marca 2004 podala žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

9 Listom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 30. novembra 2005 žalobkyňa požiadala, aby sa jej, pokiaľ ide o uverejnenie konečného rozsudku Súdu prvého stupňa, priznalo dôverné zaobchádzanie vo vzťahu k celej dohode uzavretej medzi ňou a spoločnosťou Fides, ktorá je uvedená v prílohe žaloby, ako aj vo vzťahu k obchodnému menu Fides a k menu jej predchádzajúceho spolupracovníka pána S.

10 Listom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 1. februára 2006 žalobkyňa ako hlavný návrh uviedla, že trvá na svojej žiadosti o dôverné zaobchádzanie, a subsidiárne požiadala, aby sa jej priznalo dôverné zaobchádzanie vo vzťahu k častiam znenia dohody citovanej v bode 9 vyššie upraveným tak, aby boli nečitateľné, z ktorej na žiadosť Súdu prvého stupňa vyhotovila nedôverné znenie.

11 Na základe článku 14 Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa a na návrh tretej komory Súd prvého stupňa po vypočutí účastníkov konania v súlade s článkom 51 tohto rokovacieho poriadku rozhodol postúpiť vec rozšírenému rozhodovaciemu zloženiu.

12 Na základe správy sudcu spravodajcu Súd prvého stupňa (tretia rozšírená komora) rozhodol o otvorení ústnej časti konania.

13 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na ústne otázky, ktoré im Súd prvého stupňa položil, boli vypočuté na pojednávaní 12. septembra 2007.

14 Ústna časť konania sa skončila po pojednávaní 12. septembra 2007. Keďže jeden člen komory sa nemohol zúčastniť na porade, v súlade s článkom 32 rokovacieho poriadku sa služobne najmladší sudca v zmysle článku 6 rokovacieho poriadku vzdal účasti na porade a porady Súdu prvého stupňa sa uskutočnili v zložení troch sudcov, ktorých podpisy sú uvedené v tomto rozsudku.

15 Na pojednávaní žalobkyňa vzala späť svoju žiadosť o dôverné zaobchádzanie v rozsahu, v akom sa týkala používania obchodného mena Fides, pričom uvedené sa zaznamenalo do zápisnice z pojednávania.

16 Žalobkyňa navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

17 Komisia navrhuje, aby Súd prvého stupňa:

— zamietol žalobu,

— zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania.

Právny stav

A — *Úvodné pripomienky*

18 Súd prvého stupňa sa domnieva, že v prvom rade je potrebné sa vyjadriť k žiadosti žalobkyne o dôverné zaobchádzanie v rozsahu, v akom nebola vzatá späť na pojednávaní (pozri body 9, 10 a 15 vyššie).

19 Pokiaľ ide o meno predchádzajúceho spolupracovníka žalobkyne, Súd prvého stupňa túto žiadosť posúdil v súlade so svojím postupom zverejňovania týkajúcim sa totožnosti fyzických osôb v iných veciach (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. novembra 2006, Peróxidos Orgánicos/Komisia, T-120/04, Zb. s. II-4441, body 31 a 33). Naproti tomu sa Súd prvého stupňa domnieva, že samotná existencia dohody medzi spoločnosťou Fides a žalobkyňou v každom prípade stratila svoj prípadný dôverný charakter vzhľadom na identifikáciu tejto dohody vo výpise z obchodného registra Zürišského kantónu, ktorý je prístupný pre verejnosť, týkajúcu sa usadenia žalobkyne, ako sa uvádza v prílohe žaloby aj v odôvodneniach č. 20 a 91 znenia napadnutého rozhodnutia predbežne uverejneného na internetovej stránke generálneho riaditeľstva „Hospodárska súťaž" Komisie (pozri v tomto zmysle uznesenie predsedu tretej rozšírenej komory Súdu prvého stupňa zo 4. marca 2005, BUPA a i./Komisia, T-289/03, Zb. s. II-741, body 34 a 35), proti ktorého uverejneniu žalobkyňa nenamietala podľa postupu stanoveného v článku 9 rozhodnutia Komisie 2001/462/ES, ESUO z 23. mája 2001 o pôsobnosti vyšetrovateľov v niektorých konaniach vo veci hospodárskej súťaže (Ú. v. ES L 162, s. 21; Mim. vyd. 08/002, s. 151).

20 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť žiadosť o dôverné zaobchádzanie v rozsahu, v akom sa týka existencie dohody medzi spoločnosťou Fides a žalobkyňou.

21 Súd prvého stupňa ďalej tvrdí, že žalobkyňa na podporu svojej žaloby uvádza päť žalobných dôvodov, a síce po prvé porušenie práva na obhajobu a práva na spravodlivé súdne konanie, po druhé porušenie zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*, po tretie porušenie zásady ochrany legitímnej dôvery, po štvrté subsidiárne porušenie zásad právnej istoty a určitosti trestného práva *(nulla poena sine lege certa)* a po piate porušenie zásad právnej istoty a určitosti trestného práva *(nulla poena sine lege certa)*, pokiaľ ide o článok 3 druhý odsek napadnutého rozhodnutia.

B — *O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu a práva na spravodlivé súdne konanie*

1. *Tvrdenia účastníkov konania*

a) Tvrdenia žalobkyne

22 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia ju informovala o začatí konania proti nej a o výhradách vznesených proti nej v tejto súvislosti oneskorene, a síce tri roky po začatí vyšetrovania. Dozvedela sa o nich až v čase, keď sa začalo konanie vo veci formálneho zisťovania a bolo prijaté oznámenie o výhradách z 27. marca 2003. Predtým bola žalobkyni doručená iba žiadosť o informácie z 3. februára 2003, na ktorú riadne odpovedala listom z 5. marca 2003. Žalobkyňa sa až 20. marca 2003 na stretnutí s Komisiou dozvedela, že vyšetrovanie je vedené aj proti nej, pričom však nezískala žiadne presné informácie o rozsahu obvinení vznesených proti nej.

23 Podľa žalobkyne v zmysle článku 6 ods. 3 písm. a) Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol podpísaný 4. novembra 1950 v Ríme (EDĽP), má každý, kto je obvinený z trestného činu, právo byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu. Toto právo je logickým dôsledkom základného práva na spravodlivé súdne konanie stanoveného v článku 6 ods. 1 EDĽP, pričom tvorí integrálnu časť takých práv na obhajobu, ktoré judikatúra uznáva ako všeobecné zásady práva Spoločenstva uplatniteľné na represívne správne postupy stanovené v nariadení Rady (EHS) č. 17, prvom nariadení implementujúcom články [81 ES] a [82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) (rozsudky Súdneho dvora z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, body 172 až 176; z 28. marca 2000, Krombach, C-7/98, Zb. s. I-1935, body 25 a 26; zo 6. marca 2001, Connolly/Komisia, C-274/99 P, Zb. s. I-1611, body 37 a 38, a zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, body 63 a 64; pozri takisto rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, Brugg Rohrsysteme/

Komisia, T-15/99, Zb. s. II-1613, body 109 a 122, a LR AF 1998/Komisia, T-23/99, Zb. s. II-1705, bod 220), a bolo potvrdené článkom 6 ods. 2 EÚ a článkom 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie vyhlásenej 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1).

24 V zmysle článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 majú totiž pokuty, ktoré môžu byť uložené podnikom, napriek odseku 4 tohto článku v skutočnosti „trestnoprávnu povahu“, a to vzhľadom tak na ich preventívny, ako aj represívny cieľ (návrhy, ktoré predniesol sudca Vesterdorf vo funkcii generálneho advokáta k rozsudku Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia, T-1/89, Zb. s. II-867, II-885; pozri takisto návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Roemer k rozsudku Súdneho dvora z 13. februára 1969, Wilhelm, 14/68, Zb. s. 1, 17 a 24; návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mayras k rozsudku Súdneho dvora zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, 2062 a 2141; návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger k rozsudku Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, I-8422, bod 31, a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer k rozsudku Aalborg Portland a i./Komisia, už citovanému v bode 23 vyššie, vo veci C-204/00 P, Zb. s. I-133, bod 26, vo veci C-205/00 P, Zb. s. I-171, bod 32, vo veci C-213/00 P, Zb. s. I-230, bod 26, vo veci C-217/00 P, Zb. s. I-267, bod 29, a vo veci C-219/00 P, Zb. s. I-342, bod 25). Takýto záver vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) [rozsudok Engel a i. v. Holandsko z 8. júna 1976, séria A, č. 22 (1977), § 82; rozsudok Öztürk v. Nemecko z 21. februára 1984, séria A, č. 73, § 53, a rozsudok Lutz v. Nemecko z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 54].

25 V tejto súvislosti žalobkyňa spochybňuje tvrdenie Komisie, podľa ktorého počas fázy vyšetrovania správneho konania nebola proti podnikom vyjadrená žiadna výhrada.

Naproti tomu počas tejto fázy Komisia prijala opatrenia, ktorých súčasťou bola výhrada, že došlo k porušeniu, ktoré mali značný vplyv na situáciu obvinených podnikov (rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./ Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, bod 182). Okolnosť, že v rámci konania stanoveného v nariadení č. 17 sú dotknuté osoby predmetom formálneho obvinenia až v okamihu oznámenia o výhradách (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. decembra 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied a Technische Unie/Komisia, T-5/00 a T-6/00, Zb. s. II-5761, bod 79), nie je určujúca a nevylučuje to, že počas fázy vyšetrovania už bola žalobkyňa „obvinenou" v zmysle článku 6 ods. 3 EDĽP, ako ho vyložil ESĽP. Pokiaľ ide o túto judikatúru, nevyžaduje sa existencia formálneho aktu vznesenia obvinenia, ale postačuje začatie vyšetrovania trestnoprávnej povahy (rozsudky ESĽP Delcourt v. Belgicko zo 17. januára 1970, séria A, č. 11, s. 13, § 25; Ringeisen v. Rakúsko zo 17. júla 1971, séria A, č. 13, s. 45, § 110; Deweer v. Belgicko z 27. februára 1980, séria A, č. 35, s. 22, § 42; Viezzer v. Taliansko z 19. februára 1991, séria A, č. 196-B, s. 21, § 17; Adolf v. Rakúsko z 26. marca 1982, séria A, č. 49, s. 15, § 30, a Imbrioscia v. Švajčiarsko z 24. novembra 1993, séria A, č. 275, s. 13, § 36).

26 Žalobkyňa tvrdí, že z účelu článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP vyplýva, že v rámci trestného stíhania musí byť obvinený bezodkladne informovaný o začatí a predmete vyšetrovania, ktoré sa ho týka, aby sa tak predišlo tomu, že sa bude nachádzať v neistote dlhšie, ako je nevyhnutné. Naproti tomu informovanie len vo fáze formálneho obvinenia, ku ktorej dochádza často až v závere dlhého vyšetrovania, nie je dostatočné a vzniká riziko, že vážne ohrozí spravodlivý charakter pokračovania konania a zbaví právo zaručené v článku 6 ods. 3 písm. c) EDĽP jeho potrebného účinku. Ak však Komisia, ako v konaní vo veci samej, vedie utajené vyšetrovanie počas približne troch rokov pred prijatím oznámenia o výhradách, má v oblasti dokazovania nespravodlivú výhodu nezlučiteľnú s článkom 6 EDĽP. To vedie k tomu, že vzhľadom na čas, ktorý uplynul, bude pre dotknuté podniky náročné, ba dokonca nemožné rekonštruovať skutkové okolnosti a predložiť dôkazy o opaku.

27 Okrem toho povinnosť bezodkladne informovať dotknuté podniky vyplýva z významu, či dokonca z určujúceho charakteru, ktorý má vyšetrovacie konanie pre budúce rozhodnutie Komisie (rozsudky Súdneho dvora z 21. septembra 1989, Hoechst/Komisia, 46/87 a 227/88, Zb. s. I-2859, bod 15, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 63). Po dlhom vyšetrovaní, ktoré bolo vedené za podpory žiadateľov o imunitu, resp. o zhovievavosť, ku ktorému došlo pred prijatím oznámenia o výhradách, mala Komisia sklon posudzovať skutkové okolnosti ako už preukázané a následne bola málo náchylná vrátiť sa k záverom, ktoré z nich vyvodila. Riziko prejudikovania budúceho rozhodnutia bolo o to vyššie, že Komisia je subjektom, v ktorom sa spájajú úlohy vyšetrovateľa, žalobcu a sudcu. Vzhľadom na okolnosti v prejednávanej veci však Komisia už nebola nestranným sudcom a žalobkyňa už nemala vhodnú a dostatočnú príležitosť (pozri rozsudok ESĽP Delta v. Francúzsko z 19. decembra 1990, séria A, č. 191-A, s. 16, § 36) vyvrátiť nepravdivé tvrdenia hlavného svedka v neprospech AKZO. Vzhľadom na to vo fáze zaslania oznámenia o výhradách sa dotknutý podnik nachádzal v situácii, v ktorej boli jeho šance presvedčiť Komisiu o nesprávnosti skutkových okolností uvedených v predmetnom oznámení výrazne znížené, čo vážne ovplyvnilo účinnosť jeho obhajoby.

28 Žalobkyňa pripomína, že Komisia v prejednávanej veci založila svoje výhrady takmer výlučne na svedeckej výpovedi žiadateľky o imunitu AKZO, s ktorou od roku 2000 udržiavala úzke vzťahy. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa žalobkyňa domnieva, že AKZO mala v očiach Komisie väčšiu vierohodnosť v porovnaní s každým iným podnikom, akým je aj žalobkyňa, ktorý sa nezapojil do spolupráce na základe bodu B písm. d) oznámenia o spolupráci a ktorý úradníci poverení spisom osobne nepoznali. V dôsledku toho Komisia považovala za vierohodnejšie nesprávne tvrdenia AKZO týkajúce sa úlohy žalobkyne ako informácie, ktoré predložila žalobkyňa, pričom žalobkyňa nemala možnosť účinne sa brániť proti tvrdeniam AKZO a uviesť ich na pravú mieru.

29 V prejednávanom prípade mala Komisia žalobkyňu informovať o povahe a dôvode podozrení, ktoré voči nej existovali, 27. júna 2000, keď jej AKZO podala opis údajnej úlohy žalobkyne v rámci kartelu, vzhľadom na to, že od tohto okamihu existovalo riziko, že budúce rozhodnutie Komisie bude prejudikované vzhľadom na nesprávne tvrdenia

AKZO, a neskôr, 18. júna 2001, keď AKZO predniesla Komisii svoju záverečnú svedeckú výpoveď. Napadnuté rozhodnutie sa totiž, pokiaľ ide o žalobkyňu, zakladalo takmer výlučne na tejto svedeckej výpovedi. V dôsledku toho malo neinformovanie žalobkyne o začatí vyšetrovania proti nej za následok porušenie jej práv na spravodlivé súdne konanie a na obhajobu v zmysle článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a) EDĽP zo strany Komisie.

30 Podľa žalobkyne musí táto nezákonnosť viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (návrhy, ktoré predložil generálny advokát Mischo k rozsudku Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovanému v bode 25 vyššie, vo veci C-250/99 P, Zb. s. I-8503, bod 80). Na účely zabezpečenia potrebného účinku práva zaručeného v článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP, ktoré by malo byť v právnom štáte základnou procesnou zárukou, sa od dotknutého podniku môže požadovať iba to, aby preukázal, že rozhodnutie Komisie by malo iný obsah, ak by bol tento podnik informovaný včas. Včasné a úplné informovanie obvineného predstavuje *condicio sine qua non* spravodlivého súdneho konania a uplatňuje sa *ex offo*. Vzhľadom na to je potrebné zrušiť každé rozhodnutie ukladajúce pokutu, ktoré bolo prijaté v rozpore s touto procesnou zárukou.

31 Žalobkyňa subsidiárne tvrdí, že ak by Komisia dodržala právo zaručené v článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP a včas ju informovala o povahe a predmete vyšetrovania vedeného proti nej, žalobkyňa by mohla jednoduchšie a úplnejšie rekonštruovať relevantné skutkové okolnosti, čo nemohla urobiť v roku 2003. Konkrétne mohla Komisiu upozorniť na nesprávnosť svedeckej výpovede AKZO o jej úlohe v rámci kartelu. Tento rozpor by bol Komisiu priviedol k tomu, že by AKZO požiadala o upresnenia a v prípade potreby vykonala preskúmanie na základe článku 14 nariadenia č. 17.

32 Naproti tomu, keďže žalobkyňa nebola bezodkladne informovaná, bola zbavená možnosti rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť priebeh vyšetrovania a interný rozhodovací postup Komisie. V opačnom prípade by Komisia dospela k záveru, že žalobkyňa sa v skutočnosti nedopustila porušenia, ale že bola iba nepostihnuteľným pomocníkom výrobcov organických peroxidov začlenených do kartelu. V dôsledku toho Komisia zbavila žalobkyňu v tejto rozhodujúcej fáze konania možnosti rýchlo a účinne sa brániť proti tvrdeniam AKZO.

33 Napadnuté rozhodnutie musí byť preto zrušené vzhľadom na porušenie práva na obhajobu a článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP.

34 V tejto súvislosti žalobkyňa v každom prípade na pojednávaní v odpovedi na osobitnú otázku Súdu prvého stupňa priznala, že podľa jej názoru, aj keby bola informovaná vo fáze žiadosti o informácie z 3. februára 2003 a vzhľadom na to by mala možnosť účinnejšie sa brániť, táto skutočnosť by nemohla zmeniť závery Komisie týkajúce sa žalobkyne uvedené v napadnutom rozhodnutí, pričom uvedené sa zaznamenalo do zápisnice z pojednávania.

b) Tvrdenia Komisie

35 Komisia spochybňuje, že by bola povinná žalobkyňu informovať o povahe a dôvodoch vyšetrovania vedeného proti nej pred zaslaním oznámenia o výhradách.

36 Na jednej strane, ako sa výslovne potvrdzuje v článku 15 ods. 4 nariadenia č. 17, ani správne konanie, ani možnosť ukladať pokuty v zmysle tohto nariadenia nemôžu mať trestnoprávnu povahu. Na druhej strane sa toto konanie rozdeľuje na dve fázy, a síce na fázu predbežného vyšetrovania a na kontradiktórnu fázu, ktorá trvá od oznámenia o výhradách do prijatia konečného rozhodnutie. Keďže Komisia môže prijať konečné rozhodnutie o vytýkanom porušení v kontradiktórnej fáze (rozsudok Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, body 182 až 184), počas fázy vyšetrovania sa voči dotknutým podnikom ešte neformulujú žiadne výhrady. Táto fáza slúži na nájdenie skutkových okolností, ktoré Komisii umožnia zistiť, či daný podnik je, alebo nie je potrebné stíhať. V tejto súvislosti Komisia môže požadovať informácie a podniky majú povinnosť aktívne spolupracovať pri poskytovaní všetkých informácií týkajúcich sa predmetu vyšetrovania (rozsudok Súdneho dvora z 18. októbra 1989, Orkem/Komisia, 374/87, Zb. s. I-3283, bod 27).

37 V okamihu prijatia takých vyšetrovacích opatrení Komisia ešte nie je pripravená formulovať výhrady proti podnikom, pretože ešte stále hľadá dôkazy, na základe ktorých by mohla pristúpiť k prijatiu oznámenia o výhradách. Vzhľadom na to sa samotná skutočnosť, že podnik je predmetom vyšetrovacích opatrení, nemôže považovať za rovnocennú s obvinením takéhoto podniku (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mischo k rozsudku Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia vo veci C-250/99 P, už citovanému v bode 25 vyššie, body 41 až 46). V dôsledku toho nie je možné súhlasiť s tvrdením žalobkyne, podľa ktorého mala byť žalobkyňa informovaná už vo fáze vyšetrovania, aby si mohla pripraviť svoju obhajobu.

38 Komisia si je vedomá toho, že práva na obhajobu sú ako základné práva integrálnou časťou všeobecných zásad práva, ktorého dodržiavanie musí zabezpečiť súd Spoločenstva (rozsudky Krombach, už citovaný v bode 23 vyššie, body 25 a 26, a Connolly/Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, body 37 a 38). Okrem toho platí, že Komisia musí zabezpečiť, aby tieto práva neboli ohrozené počas fázy vyšetrovania, ktorá môže byť rozhodujúca na účely preukázania dôkazov o nezákonnosti správania

podnikov, za ktoré im môže byť priznaná zodpovednosť (rozsudky Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 27 vyššie, bod 15, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 63). Naproti tomu táto povinnosť sa vzťahuje iba na niektoré práva na obhajobu, akými sú napríklad právo na právnu pomoc alebo právo na ochranu dôvernosti korešpondencie medzi advokátom a klientom, zatiaľ čo ostatné práva sa týkajú len kontradiktórneho konania, ktoré sa začne v nadväznosti na prijatie oznámenia o výhradách (rozsudok Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 27 vyššie, bod 16).

39 V každom prípade údajné právo byť bezodkladne informovaný o povahe a dôvodoch vyšetrovania neexistuje a ani nevyplýva z článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP, a to vzhľadom na to, že vo fáze vyšetrovania „obvinenie“ neexistuje. K takémuto formálnemu „obvineniu“ totiž dochádza až vo fáze oznámenia o výhradách (rozsudok Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied a Technische Unie/Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, bod 79). Toto oznámenie predpokladá začatie konania v zmysle článku 3 nariadenia č. 17 a predstavuje vôľu Komisie pristúpiť k prijatiu rozhodnutia o zistení porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 6. februára 1973, Brasserie de Haecht, 48/72, Zb. s. 77, bod 16). Toto oznámenie súčasne slúži na informovanie podniku o predmete konania, ktoré bolo proti nemu začaté, a o správaní, ktoré mu Komisia vytýka (rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 132, a Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied a Technische Unie/Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, bod 80).

40 Uvedený prístup potvrdzuje judikatúra, podľa ktorej v súťažnom práve Spoločenstva neexistuje právo byť informovaný vo fáze správneho konania predtým, než je formálne vydané oznámenie o výhradách; pri uplatnení opačného prístupu by totiž právo byť

informovaný o vyšetrovaní za okolností, keď existujú podozrenia týkajúce sa podniku, vážne obmedzilo prácu Komisie (rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Dalmine/Komisia, T-50/00, Zb. s. II-2395, bod 110).

41 Komisia dodáva, že hoci judikatúra ESĽP týkajúca sa článku 6 EDĽP môže v prípade potreby zohrávať úlohu pri vyšetrovaniach trestnoprávnej povahy, napríklad pokiaľ ide o „primeranú lehotu" v zmysle článku 6 ods. 1 EDĽP, nič nenaznačuje, že to isté platí aj o článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP. Aby bolo nedodržanie takýchto záruk vo fáze vyšetrovania zohľadnené, musí vážne ohroziť spravodlivý charakter procesu (rozsudok ESĽP Imbroscia v. Švajčiarsko z 24. novembra 1993, séria A, č. 275, § 36 a tam citovaná judikatúra), pričom je potrebné vziať do úvahy vykonanie celého konania.

42 V prejednávanom prípade bude v tejto súvislosti osobitne významná kontradiktórna fáza správneho konania vymedzená v nariadení č. 17, pretože jej cieľom je práve informovať dotknutú osobu o povahe a dôvodoch obvinenia vzneseného proti nej. Žalobkyňa však nepodala nijakú námietku voči zákonnosti priebehu tejto fázy. Samotná žalobkyňa takisto vo svojej replike prvýkrát uviedla, že počas kontradiktórnej fázy uvedeného konania nemala možnosť sa vhodným a dostatočným spôsobom vyjadriť k skutkovým tvrdeniam, ktoré predložila Komisia. Toto nesprávne tvrdenie žalobkyne v každom prípade nemôže spochybniť ani kontradiktórny, ani spravodlivý charakter tejto fázy správneho konania.

43 Vzhľadom na to je potrebné tento žalobný dôvod zamietnuť ako nedôvodný.

2. *Posúdenie Súdom prvého stupňa*

44 Svojím prvým žalobným dôvodom žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia tým, že ju v skoršej fáze vyšetrovania neinformovala o povahe a dôvode obvinenia, ktoré bolo proti nej vznesené, a najmä tým, že ju skôr neinformovala o svedeckých výpovediach AKZO, porušila jej práva na obhajobu, konkrétne jej právo na spravodlivé súdne konanie, ktoré je vymedzené v článku 6 ods. 3 písm. a) EDĽP.

45 Na úvod je potrebné pripomenúť, že Súd prvého stupňa nemá právomoc posudzovať zákonnosť vyšetrovania v oblasti hospodárskej súťaže vo vzťahu k ustanoveniam EDĽP, keďže tieto ustanovenia nie sú ako také súčasťou práva Spoločenstva. To však súdu Spoločenstva nebráni v tom, aby zabezpečoval dodržiavanie základných práv tvoriacich neoddeliteľnú súčasť všeobecných zásad práva a aby v tejto súvislosti získaval podnety z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, ako aj z usmernení, ktoré poskytujú medzinárodné zmluvy týkajúce sa ochrany ľudských práv, na ktorých členské štáty spolupracovali a ku ktorým pristúpili. Treba zdôrazniť, že EDĽP má v tejto súvislosti osobitný význam, čo potvrdzuje aj článok 6 ods. 2 EÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. februára 2001, Mannesmannröhren-Werke/Komisia, T-112/98, Zb. s. II-729, body 59 a 60 a tam citovanú judikatúru). Uvedené bolo opätovne potvrdené v piatom odseku preambuly, v článku 52 ods. 3 a v článku 53 Charty základných práv Európskej únie.

46 V tejto súvislosti platí ustálená judikatúra, v zmysle ktorej je právo na obhajobu v každom konaní, ktoré môže viesť k uloženiu sankcií, najmä pokút alebo periodických penalizačných platieb, ktoré sú vymedzené v nariadení č. 17, základným právom predstavujúcim integrálnu súčasť všeobecných zásad práva, ktorého dodržiavanie

zabezpečuje sudca Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 64, a z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisia, C-3/06 P, Zb. s. I-1331, bod 68).

47 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že správne konanie v zmysle nariadenia č. 17, ktoré sa uskutočňuje v rámci Komisie, sa delí na dve odlišné po sebe nasledujúce fázy, z ktorej každá má vlastnú vnútornú logiku, a síce na fázu predbežného vyšetrovania a na kontradiktórnu fázu. Fáza predbežného vyšetrovania, počas ktorej Komisia využíva vyšetrovacie právomoci vymedzené v nariadení č. 17 a ktorá trvá až do oznámenia o výhradách, je určená na to, aby Komisia mohla zistiť všetky relevantné skutkové okolnosti potvrdzujúce, resp. nepotvrdzujúce existenciu porušenia súťažných pravidiel a prijať prvé stanovisko o smerovaní a ďalšom pokračovaní konania. Naproti tomu kontradiktórna fáza, ktorá trvá od oznámenia o výhradách až do prijatia konečného rozhodnutia, má Komisii umožniť prijať konečné rozhodnutie o vytýkanom porušení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, body 181 až 183, a rozsudok Súdneho dvora z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, bod 38).

48 Na jednej strane, pokiaľ ide o fázu predbežného vyšetrovania, Súdny dvor upresnil, že táto fáza začína plynúť v deň, keď Komisia pri výkone svojich právomocí, ktoré sa jej zverujú v článkoch 11 a 14 nariadenia č. 17, prijme opatrenia obsahujúce výhradu, že došlo k porušeniu, majúce vážny dosah na situáciu obvinených podnikov (rozsudky z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, bod 182, a z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 47 vyššie, bod 38). Na druhej strane z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že dotknutý podnik je prostredníctvom oznámenia o výhradách informovaný o všetkých podstatných skutkových okolnostiach, o ktoré sa Komisia v tejto fáze konania opiera, až pri začatí kontradiktórnej fázy správneho konania a že tento podnik má právo prístupu k spisu na účely zabezpečenia účinného výkonu svojho práva na obhajobu. V dôsledku toho sa

môže dotknutý podnik odvolávať na svoje práva na obhajobu až po zaslaní oznámenia o výhradách (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, body 315 a 316; Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, body 66 a 67; z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 47 vyššie, bod 47, rozsudok Súdneho dvora z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, Zb. s. I-829, bod 59). Ak by sa totiž tieto práva vzťahovali aj na fázu predchádzajúcu zaslaniu oznámenia o výhradách, účinnosť vyšetrovania Komisie by bola ohrozená, lebo dotknutý podnik by bol už vo fáze predbežného vyšetrovania schopný identifikovať informácie, ktoré sú Komisii známe, a teda aj tie, ktoré jej ešte známe nie sú (rozsudok Dalmine/Komisia, už citovaný, bod 60).

49 Vzhľadom na tieto skutočnosti je potrebné odmietnuť tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého z dodržiavania práva na obhajobu a práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva, že žalobkyňa má v priebehu fázy predbežného vyšetrovania prístup k svedeckým výpovediam AKZO.

50 Nič to však nemení na tom, že, ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 48 vyššie, zo samotnej povahy vyšetrovacích opatrení, ktoré prijme Komisia počas fázy predbežného vyšetrovania, najmä z opatrení týkajúcich sa preskúmania a zo žiadostí o informácie v zmysle článkov 11 a 14 nariadenia č. 17 vyplýva obvinenie z porušenia a môžu mať vážny dosah na situáciu dotknutých podnikov.

51 Rovnako je potrebné vyhnúť sa tomu, aby boli práva na obhajobu v tejto fáze správneho konania nenapraviteľne ohrozené, keďže prijaté vyšetrovacie opatrenia môžu byť rozhodujúce na účely preukázania dôkazov o nezákonnosti správania podnikov, za ktoré im môže byť priznaná zodpovednosť (pozri v tomto zmysle rozsudok Hoechst/

Komisia, už citovaný v bode 27 vyššie, bod 15). Pokiaľ ide o pripomienku týkajúcu sa primeranej lehoty, Súdny dvor takisto rozhodol, že neprimeraná dĺžka fázy predbežného vyšetrovania môže mať v podstate vplyv na možnosti budúcej obhajoby dotknutých podnikov, najmä znížením účinnosti práv na obhajobu, keď dôjde k ich uplatneniu počas kontradiktórnej fázy. Čím viac času uplynie medzi vyšetrovacími opatreniami a oznámením o výhradách, tým je pravdepodobnejšie, že prípadné dôkazy svedčiace v jeho prospech nebude možné zabezpečiť, alebo ak aj áno, tak len s ťažkosťami. Z tohto dôvodu sa posúdenie zdroja prípadného oslabenia účinného výkonu práv na obhajobu nemôže obmedzovať na tú istú fázu, v ktorej dochádza k plnému uplatneniu týchto práv, teda na kontradiktórnu fázu správneho konania, ale musí sa vzťahovať na celé konanie, opierajúc sa o celkovú dĺžku tohto konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 47 vyššie, body 49 a 50).

52 Súd prvého stupňa sa domnieva, že tieto úvahy sa analogicky vzťahujú na otázku, či a v akom rozsahu je Komisia povinná poskytnúť dotknutému podniku vo fáze predbežného vyšetrovania určité informácie o predmete a cieli vyšetrovania, čo tomuto podniku umožní zabezpečiť účinnosť jeho obhajoby v kontradiktórnej fáze. Hoci totiž z formálneho hľadiska dotknutý podnik nemá vo fáze predbežného vyšetrovania status „obvineného“, to, že bolo proti nemu začaté vyšetrovanie, a najmä, že bolo prijaté vyšetrovacie opatrenie, ktoré sa ho týka, nie je z materiálneho hľadiska vo všeobecnosti možné oddeľovať od existencie podozrenia, a preto ani od výhrady z toho vyplývajúcej, v zmysle judikatúry citovanej v bode 48 vyššie, čo odôvodňuje prijatie takéhoto opatrenia (pozri takisto v tomto zmysle rozsudok ESĽP Casse v. Luxembursko z 27. apríla 2006, žaloba č. 40327/02, § 29 až 33, 71 a 72).

53 Pokiaľ ide o rozsah tejto povinnosti informovania, na úvod je potrebné pripomenúť, že v žiadosti o informácie, či už je táto žiadosť neformálna v zmysle článku 11 ods. 2 nariadenia č. 17, alebo je vo forme rozhodnutia v zmysle článku 11 ods. 5 uvedeného

nariadenia, je Komisia na základe odseku 3 tohto článku a na účely najmä dodržania práv na obhajobu dotknutých podnikov povinná uviesť právne základy a cieľ uvedenej žiadosti. Nevyhnutnosť informácií, ktoré Komisia požaduje v zmysle článku 11 ods. 1 nariadenia č. 17, treba teda posudzovať v závislosti od účelu vyšetrovania, ktorý sa povinne uvádza v samotnej žiadosti o informácie. V tejto súvislosti Súd prvého stupňa upresnil, že Komisia môže požadovať iba informácie, ktoré jej umožnia overiť údajné porušenia, ktoré odôvodňujú vedenie vyšetrovania a sú uvedené v samotnej žiadosti o informácie (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 12. decembra 1991, SEP/Komisia, T-39/90, Zb. s. II-1497, bod 25, a z 8. marca 1995, Société générale/Komisia, T-34/93, Zb. s. II-545, body 39, 40, 62 a 63).

54 Ďalej je potrebné pripomenúť, že od Komisie sa v zmysle článku 14 ods. 3 nariadenia č. 17 požaduje, aby v rozhodnutí, ktorým sa nariaďuje vyšetrovanie, uviedla predmet a cieľ tohto vyšetrovania. Táto požiadavka je základnou zárukou práva dotknutých podnikov na obhajobu, čo má za následok, že rozsah povinnosti odôvodnenia rozhodnutí, ktorým sa nariaďuje vyšetrovanie, nemôže byť obmedzený úvahami týkajúcimi sa účinnosti vyšetrovania. V tejto súvislosti z judikatúry vyplýva, že hoci je nesporné, že Komisia nie je povinná oznámiť osobe, ktorej je určené rozhodnutie, ktorým sa nariaďuje vyšetrovanie, všetky informácie, ktoré má k dispozícii, týkajúce sa údajných porušení, ani vykonať presné právne posúdenie týchto porušení, je naproti tomu povinná jasne uviesť svoje domnelé tvrdenia, ktoré má v úmysle vyšetrovať (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 27 vyššie, bod 41, a zo 17. októbra 1989, Dow Benelux/Komisia, 85/87, Zb. s. 3137, body 8 a 9; rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. júla 2007, CB/Komisia, T-266/03, neuverejnený v Zbierke, bod 36; pozri analogicky rozsudok Société générale/Komisia, už citovaný v bode 53 vyššie, body 62 a 63). Okrem toho sú vyšetrovatelia Komisie v rámci vyšetrovania v zmysle článku 14 ods. 2 nariadenia č. 17 povinní predložiť písomné oprávnenie, v ktorom sa uvádza aj predmet a cieľ vyšetrovania.

55 Súd prvého stupňa sa domnieva, že požiadavky uvedené v bodoch 53 a 54 vyššie sa uplatňujú nezávisle od otázky, či je žiadosť o informácie, ktorá je adresovaná podniku podozrivému z porušenia, formálnym rozhodnutím v zmysle článku 11 ods. 5

nariadenia č. 17, alebo neformálnym listom v zmysle odseku 2 uvedeného článku. Okrem toho sa vo fáze predbežného vyšetrovania možnosť dotknutého podniku účinne si pripraviť svoju obhajobu nelíši v závislosti od toho, či Komisia prijme vyšetrovacie opatrenie v zmysle článku 11, alebo článku 14 nariadenia č. 17, keďže všetky tieto opatrenia môžu obsahovať výhradu, že došlo k porušeniu, a mať vážny dosah na situáciu obvinených podnikov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 25 vyššie, bod 182, a z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 47 vyššie, bod 38).

56 Z toho vyplýva, že Komisia je povinná dotknutý podnik informovať vo fáze prvého opatrenia prijatého vo vzťahu k nemu a takisto v žiadostiach o informácie, ktoré mu adresovala v zmysle článku 11 nariadenia č. 17, najmä o predmete a cieli prebiehajúceho vyšetrovania. V tejto súvislosti odôvodnenie nemusí mať taký istý rozsah ako odôvodnenie v prípade rozhodnutí, ktorými sa nariaďuje vyšetrovanie, čo sa považuje za požiadavku vyplývajúcu z ich záväznejšieho charakteru a osobitnej intenzity ich dosahu na právnu situáciu dotknutých podnikov (pozri, pokiaľ ide o vyšetrovacie právomoci Komisie, rozsudok CB/Komisia, už citovaný v bode 54 vyššie, bod 71). Toto odôvodnenie však musí tomuto podniku umožniť pochopiť cieľ a predmet tohto vyšetrovania, čo znamená, že treba upresniť údajné porušenia a v tomto kontexte skutočnosť, že bude pravdepodobne čeliť obvineniam týkajúcim sa takéhoto prípadného porušenia, aby mohol prijať opatrenia, ktoré považuje za potrebné na to, aby bol zbavený obvinenia, a takto si pripraviť svoju obhajobu v štádiu kontradiktórnej fázy správneho konania.

57 V dôsledku toho bola Komisia v prejednávanej veci povinná pri zaslaní žiadosti o informácie z 3. februára 2003 žalobkyňu informovať najmä o údajných porušeniach, ktoré sú predmetom vedeného vyšetrovania, a o skutočnosti, že v tomto kontexte môže Komisia proti nej vzniesť výhrady. Z tejto žiadosti však vyplýva iba to, že Komisia vyšetruje údajné porušenie článku 81 ES, ktorého sa mali dopustiť európski výrobcovia organických peroxidov vzhľadom na isté konanie, ktoré sa v tejto žiadosti špecifikuje

príkladne a vo všeobecnosti, pričom sa v nej neuvádza, že uvedené vyšetrovanie sa týka aj prípadného porušenia vytýkaného žalobkyni. Vysvitlo, že až na stretnutí 20. marca 2003, to znamená niekoľko týždňov pred začatím konania vo veci formálneho zisťovania, úradníci Komisie poverení spisom uviedli, že žaloba smeruje aj proti žalobkyni. Predchádzajúce informovanie žalobkyne bolo o to potrebnejšie, že podľa samotnej Komisie jej rozhodnutie vyšetrovať poradenskú spoločnosť predstavovalo zmenu jej skoršej rozhodovacej praxe, a preto žalobkyňa nemohla nevyhnutne očakávať, že oznámenie o výhradách sa jej bude priamo dotýkať.

58 Samotná táto okolnosť však nemôže viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia. Je totiž ešte potrebné preskúmať, či nezákonnosť, ktorej sa dopustila Komisia, bola takej povahy, že mohla konkrétne ovplyvniť práva žalobkyne na obhajobu v rámci predmetného konania (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 71 a nasl., a rozsudok z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 47 vyššie, bod 55 a nasl.).

59 V prejednávanej veci žalobkyňa nepredložila nijaký konkrétny dôkaz, na základe ktorého by bolo možné preukázať, že predmetná nezákonnosť ovplyvnila účinnosť jej obhajoby v priebehu kontradiktórnej fázy správneho konania a že priebeh tohto konania ponímaný ako celok a obsah rozhodnutia Komisie bolo možné ovplyvniť účinnejšou obhajobou. Naproti tomu žalobkyňa na pojednávaní pripustila, že predchádzajúce informovanie o rozsahu obvinení vznesených proti nej najmä vo fáze žiadosti o informácie z 3. februára 2003 by nebolo malo žiadny vplyv na závery Komisie, ktoré sa jej týkajú a boli uvedené v napadnutom rozhodnutí, pričom uvedené sa zaznamenalo do zápisnice z pojednávania. Takýto vplyv je totiž pravdepodobný o to menej, že medzi uvedenou žiadosťou o informácie na jednej strane a začatím konania vo veci formálneho zisťovania a zaslaním oznámenia o výhradách na strane druhej uplynulo iba sedem týždňov.

60 V dôsledku toho je potrebné tento žalobný dôvod odmietnuť ako nedôvodný.

C — *O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady zákonnosti trestných činov a trestov (nullum crimen, nulla poena sine lege)*

1. *Tvrdenia účastníkov konania*

a) Tvrdenia žalobkyne

Vo všeobecnosti

61 Žalobkyňa sa domnieva, že článok 81 ES neporušila, pretože bola iba nepostihnuteľným pomocníkom členov kartelu, a síce najmä AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa. Samotná Komisia v odôvodnení č. 339 napadnutého rozhodnutia priznala, že žalobkyňa nebola zmluvnou stranou kartelu, ktorý uzavreli títo výrobcovia organických peroxidov. V odôvodnení č. 349 uvedeného rozhodnutia však dospela k veľmi nejasnému záveru, že žalobkyňa „bola stranou dohody a/alebo prijímala rozhodnutia ako podnik a/alebo združenie podnikov". Komisia ďalej v odôvodnení č. 454 uvedeného rozhodnutia pripustila, že „adresovať rozhodnutie podniku a/alebo združeniu

podnikov, ktoré má takú osobitnú úlohu, je v určitom zmysle novinkou“. Podľa žalobkyne Komisia takto prekročila obmedzenia právomoci, ktorá sa jej zveruje v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 v spojení s článkom 81 ods. 1 ES, a porušila zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*. Okrem toho nepresné právne posúdenie, ktoré Komisia vykonala, sa opiera o nesprávne skutkové tvrdenia o úlohe žalobkyne v kartelovej dohode.

O skutkových tvrdeniach uvedených v napadnutom rozhodnutí

62 Žalobkyňa v podstate spochybňuje význam, ktorý Komisia v napadnutom rozhodnutí pripisuje jej činnosti v súvislosti s kartelom (odôvodnenia č. 95, 105, 332, 333 a 345 napadnutého rozhodnutia). V skutočnosti žalobkyňa ako poradenský podnik a poverenec podliehajúci pokynom spoločností AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa vykonávala iba sekretárske služby na účet týchto podnikov, ktorých väčšia časť s kartelom nijako nesúvisí.

63 V prvom rade bola žalobkyňa v období od konca roka 1993 do konca roka 1999 na základe švajčiarskeho záväzkového práva spojená s týmito troma výrobcami organických peroxidov prostredníctvom zmlúv o výkone nazývanými „mandátne zmluvy“, pričom táto spolupráca nemala protisúťažný úmysel. Žalobkyňa na základe týchto mandátnych zmlúv a pokynov uvedených výrobcov po prvé vyhotovovala trhové štatistiky, po druhé zorganizovala štyri oficiálne stretnutia týchto výrobcov v Zürichu, pričom sa zúčastnila na oficiálnej časti týchto stretnutí, po tretie zarezervovala zasadaciu sálu pre štyri oficiálne stretnutia týchto výrobcov v Zürichu, pričom na týchto stretnutiach sa nezúčastnila — resp. sa zúčastnila iba čiastočne — a nepoznala ich obsah, po štvrté preplácala zástupcom uvedených výrobcov cestovné náklady vynaložené na cestu na tieto stretnutia a po piate uchovávala niektoré dokumenty — pričom niektoré z nich mali protisúťažný obsah — na účet PC/Degussa a Atochem/Atofina.

64 Okrem toho tieto zmluvy o výkone na rozdiel od tvrdenia uvedeného v odôvodnení č. 340 napadnutého rozhodnutia neobmedzovali hospodársku súťaž; iba dohody medzi výrobcami, najmä dohodu z roku 1971, ktorej stranou žalobkyňa nikdy nebola (odôvodnenie č. 339 napadnutého rozhodnutia), a obsahovali obmedzenia hospodárskej súťaže na trhu organických peroxidov. Vzhľadom na to je nesprávne aj tvrdenie uvedené v odôvodnení č. 335 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého bola činnosť žalobkyne „podkladom na realizáciu kartelu", pričom tento kartel v roku 1971 vytvorili AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa bez účasti žalobkyne. Žalobkyňa v podstate upresňuje, že tie jej inkriminované činnosti, ako sú rezervácia zasadacej sály a preplácanie cestovných výdavkov, v rozsahu, v akom súviseli s kartelom, mali pre troch výrobcov organických peroxidov výlučne logistický a sekretársky charakter.

65 V druhom rade žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia jej tým, že v odôvodneniach č. 87, 109 a nasl. a najmä v odôvodnení č. 209 napadnutého rozhodnutia odkazuje na „Fides/AC-Treuhand" ako na jednotku, nesprávne priznáva zodpovednosť za konanie, ktorého sa dopustila spoločnosť Fides počas obdobia od roku 1971 do roku 1993. Komisia tým porušila zásady trestnosti a osobnej zodpovednosti a poškodila dobrú povesť žalobkyne (rozsudok Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 145). Žalobkyňa, ktorá bola založená v roku 1993, nezodpovedá za správanie spoločnosti Fides a medzi touto spoločnosťou a žalobkyňou nie je žiadne štrukturálne prepojenie v zmysle práva obchodných spoločností. Na konci roka 1993 žalobkyňa získala od spoločnosti Fides iba oddelenie poverené správou poradenstva združeniam a následne uzavrela nové zmluvy o výkone s bývalými klientmi spoločnosti Fides. Okrem toho list spoločnosti Fides z novembra 1993, v ktorom táto spoločnosť svojim bývalým klientom navrhuje, aby aj naďalej udržiavali obchodné vzťahy so žalobkyňou, nie je relevantným dôkazom na účely preukázania údajnej „osobnej kontinuity" medzi spoločnosťou Fides a žalobkyňou. To, že z dôvodov týkajúcich sa marketingu zašle predajca takéto „odporúčacie listy" o prípadnom prechode poverenia na nástupnícku spoločnosť, sa pri kúpe spoločností považuje za zvyčajný postup. Žalobkyňa z toho vyvodzuje, že nemôže byť považovaná za zodpovednú za správanie spoločnosti Fides, čo by malo Komisiu priviesť k tomu, že prizná oveľa menší význam jej úlohe počas rozhodujúceho obdobia od roku 1994 do roku 1999.

66 Žalobkyňa v tejto súvislosti upresňuje, že na rozdiel od spoločnosti Fides sa nepodieľala na protisúťažnej výmene informácií medzi troma výrobcami organických peroxidov. Opis úlohy žalobkyne uvedený v odôvodnení č. 91 a nasl. napadnutého rozhodnutia nezohľadňuje skutočnosť, že v roku 1993 títo výrobcovia podstatne zmenili spôsob fungovania kartelu, pričom sa prestali vzájomne informovať o údajoch o predaji a o cenách na stretnutiach s účasťou Fides. Po roku 1993 bol tento systém nahradený systémom výmeny informácií, zabezpečovaným spoločnosťou AKZO, na ktorom sa žalobkyňa nepodieľala a o ktorom ani nevedela, a to prostredníctvom faxu a na stretnutiach s názvom „pracovná skupina“ (odôvodnenie č. 136 napadnutého rozhodnutia). V tomto kontexte spoločnosť AKZO vyhotovovala podrobné štatistiky, ktoré prekladala na stretnutiach pracovnej skupiny, tieto stretnutia riadila, kontrolovala dodržiavanie trhových podielov a naliehala na ostatných výrobcov, aby zvýšili svoje ceny.

67 V treťom rade, pokiaľ ide o uchovávanie originálov dohody z roku 1971 a dohody z roku 1975, žalobkyňa uvádza, že vo svojom trezore uchovávala iba výtlačky spoločností Atochem/Atofina a PC/Degussa, ktoré si ich mohli kedykoľvek vziať alebo do nich nahliadnuť. Žalobkyňa okrem toho pripúšťa, že do roku 1995, resp. do roku 1996 vykonávala pre výrobcov organických peroxidov výpočet rozdielov v porovnaní s kvótami, ktoré boli medzi nimi dohodnuté. Do dokumentov týkajúcich sa týchto výpočtov mohli členovia kartelu kedykoľvek nahliadnuť. Uchovávanie dokumentov tretej strany zo strany žalobkyne samo osebe nepredstavuje správanie, ktoré by súťažné pravidlá zakazovali.

68 Vo štvrtom rade žalobkyňa namieta proti výhrade, podľa ktorej zhromažďovala údaje o predaji organických peroxidov a členom kartelu predkladala „príslušné štatistiky“ (odôvodnenie č. 92 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa tvrdí, že tieto štatistiky boli dovolené a s kartelom nijako nesúviseli, čo podľa nej potvrdili aj AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa. V nadväznosti na to, že spoločnosť Fides na žiadosť týchto výrobcov zaviedla na trh organických peroxidov oficiálny informačný systém, žalobkyňa s nimi koncom roka 1993 konkludentne uzavrela nové zmluvy o výkone, ktoré sa týkali vyhotovovania „neutrálnych“ trhových štatistík. Tieto štatistiky vychádzali zo starých údajov o predaji (v tonách), ktoré predložili títo výrobcovia a neuvádzali sa v nich ceny, ktoré títo výrobcovia uplatňovali, ani mená ich klientov. Bol k nim priložený zoznam kategórií relevantných výrobkov, ktorý Komisia nesprávne označila „kód AC-Treuhand“ (odôvodnenie č. 105 napadnutého rozhodnutia). Tento

zoznam bol v každom prípade iba pracovným nástrojom jednak žalobkyne, ktorý jej pomáhal vyhotovovať trhové štatistiky, a jednak spoločnosti, ktorá bola poverená kontrolou objemov predaja, ktoré oznámili výrobcovia. Takto vyhotovované štatistiky totiž, pokiaľ ide o kategórie organických peroxidov v nich uvedené, obsahovali iba celkový objem trhu za predchádzajúci rok alebo štvrťrok, objem predaja každého výrobcu a jeho trhový podiel, no neobsahovali informácie o konkurentoch.

69 V tomto kontexte žalobkyňa pripomína, že v období od roku 1993 do roku 1999 sa výmena objemov a cien predaja pripadajúca na krajinu a na klienta medzi výrobcami organických peroxidov, a teda zosúladenie ich správania, neuskutočňovala podľa pravidiel dohodnutých v rokoch 1971 a 1975, ale bola zabezpečovaná faxom, resp. na samostatných stretnutiach pracovnej skupiny a občas v nadväznosti na oficiálne stretnutia v Zürichu, avšak v každom prípade bez účasti žalobkyne (odôvodnenia č. 128 a 136 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa z toho vyvodzuje, že na rozdiel od toho, aký dojem vzniká v odôvodnení č. 92 napadnutého rozhodnutia, trhová štatistika, ktorú vyhotovila žalobkyňa, neslúžila na zosúladenie správania výrobcov. Príprava a kontrola údajov informačného systému o trhu neboli ani základom na porušenie. Od roku 1993 totiž štatistika, ktorú vyhotovila žalobkyňa, nebola spojená s jej účasťou na stretnutiach kartelu a s navrhovaním kvót. Tento vzťah bol prerušený najneskôr v roku 1996, keď žalobkyňa prestala vykonávať výpočty rozdielov v porovnaní s dohodnutými kvótami.

70 Žalobkyňa upresňuje, že kontrola údajov o predaji výrobcov organických peroxidov nijako nesúvisela s kartelom. Žalobkyňa kontrolu v tomto zmysle ani „neuskutočnila a neschválila“ (odôvodnenie č. 333 napadnutého rozhodnutia), ani nebola „účtovníčkou“ kartelu (odôvodnenie č. 404 uvedeného rozhodnutia). Toto nesprávne posúdenie vyplýva jednak z toho, že došlo k zlúčeniu fungovania dovoleného informačného systému o trhu so systémom kartelu, a jednak z toho, že došlo k zámene s povinnosťami spoločnosti, ktorú poverila žalobkyňa, ktorá vykonávala každých tri až šesť mesiacov kontrolu objemov predaja, ktoré výrobcovia oznámili

žalobkyni, týkajúcich sa každej kategórie výrobkov. Na tomto základe žalobkyňa vyčíslila príslušné trhové podiely, aby výrobcom spätne zaslala „celkové údaje o trhu“. Kontrola objemov predaja oznámených žalobkyni napokon zodpovedala želaniu troch výrobcov a bola zvyčajným a zákonným postupom v rámci náročného informačného systému o trhu, pričom s kartelom nijako nesúvisela.

71 V piatom rade žalobkyňa spochybňuje tvrdenie Komisie, podľa ktorého sa „prinajmenšom raz“ zúčastnila na stretnutí pracovnej skupiny (odôvodnenie č. 92 napadnutého rozhodnutia), či dokonca na viacerých takýchto stretnutiach (odôvodnenie č. 99 napadnutého rozhodnutia). V skutočnosti sa žalobkyňa takmer nikdy nezúčastňovala na stretnutiach troch výrobcov organických peroxidov s protisúťažným úmyslom. Zo 63 stretnutí, ktoré sa uskutočnili od konca decembra 1993 a ktoré sú uvedené v tabuľke č. 4 napadnutého rozhodnutia (s. 28 a nasl.), z ktorých sa iba deväť uskutočnilo v Zürichu, sa len päť uskutočnilo za čiastočnej účasti spolupracovníkov žalobkyne, pričom ide o stretnutia v Zürichu 25. októbra 1994, 16. februára 1995, 16. januára, 19. apríla 1996 a 23. novembra 1998. Je potrebné doplniť stretnutie v Amersfoorte (Holandsko) 19. októbra 1998, na ktorom sa zúčastnili iba zástupcovia AKZO a predchádzajúci spolupracovník žalobkyne pán S. Žalobkyňa v každom prípade spochybňuje, a to veľmi podrobným spôsobom, rozsah, ktorý Komisia v napadnutom rozhodnutí pripisuje tejto účasti pána S. V každom prípade Komisii prislúcha povinnosť predložiť dôkaz o tom, že žalobkyňa sa naozaj zúčastňovala na stretnutiach s protisúťažným úmyslom (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 78).

72 Žalobkyňa upresňuje, že okrem stretnutia zo 16. januára 1996 išlo o stretnutia s názvom „samity“, pozostávajúce z „oficiálnej“ a „neoficiálnej“ časti. Spolupracovníci žalobkyne sa zúčastňovali iba na oficiálnej časti týchto stretnutí, na ktorých sa diskutovalo len o otázkach týkajúcich sa oficiálnych trhových štatistík, klasifikácie a bezpečnosti výrobkov. V tomto kontexte sa úloha žalobkyne obmedzovala na také sekretárske činnosti, akými sú zasielanie pozvánok s uvedením programu stretnutia, rezervácia

zasadacej sály a v prípade potreby hotelových izieb, privítanie účastníkov a vyhotovovanie zápisníc z oficiálnych stretnutí. Žalobkyňa na základe žiadosti rezervovala zasadaciu sálu v hoteli na „neoficiálne" stretnutia v Zürichu 23. októbra 1997, 17. apríla a 27. októbra 1998, ale na týchto stretnutiach sa nezúčastnila.

73 Vzhľadom na to je tvrdenie AKZO uvedené v odôvodnení č. 127 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého sa žalobkyňa „systematicky" zúčastňovala na výročných stretnutiach, keď bolo napríklad treba upraviť trhové podiely, zjavne nesprávne. Na dosiahnutie tohto účelu nebola potrebná účasť žalobkyne, keďže každý z výrobcov organických peroxidov poznal „oficiálne" trhové podiely, a to vzhľadom na výmenu ich objemov predaja prostredníctvom faxu alebo na stretnutia pracovných skupín medzi nimi (odôvodnenie č. 128 napadnutého rozhodnutia).

74 V šiestom rade žalobkyňa tvrdí, že nebola ani predsedníčkou, ani zmierovateľkou kartelu (odôvodnenia č. 92, 99, 102 a 336 napadnutého rozhodnutia). Na jednej strane „predseda" nebol ustanovený na zriedkavých stretnutiach troch výrobcov organických peroxidov, na ktorých sa žalobkyňa zúčastnila v období od roku 1994 do roku 1999 a počas ktorého sa jej činnosť obmedzovala na privítanie účastníkov a vyhotovovanie zápisnice z oficiálnej časti. Na druhej starne žalobkyňa nebola ani „zmierovateľom" v prípade napätia medzi členmi kartelu, ktorých nenabádala na kompromis. Títo členovia vždy sami dospeli k záveru, že upustenie od rokovaní by iba zhoršilo situáciu. Okrem toho vzhľadom na neexistenciu účasti žalobkyne na neoficiálnych stretnutiach (pozri bod 72 vyššie) žalobkyňa nemohla vykonávať funkciu zmierovateľa napätia medzi členmi kartelu.

75 V tejto súvislosti žalobkyňa spochybňuje, že by vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách uviedla, že bola „sprostredkovateľkou" (odôvodnenia č. 92, 94 a 99 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa v skutočnosti vyhlásila, že úloha pána S. ako sekretára sa obmedzovala na „úlohu konferenciera stretnutia", čo znamená, že mal najmä úvodné slovo na privítanie na štyroch oficiálnych a dovolených stretnutiach „samitu" v období od roku 1994 do roku 1999 (pozri bod 72 vyššie) a ohlasoval obednú prestávku. Pán S. sa v každom prípade počas toho istého obdobia nikdy, resp. takmer

nikdy nezúčastnil na neoficiálnych stretnutiach troch výrobcov organických peroxidov. Z bodu 10 dohody z roku 1971 s názvom „Arbitráž“ vyplýva, že výrobcovia boli sami zmierovateľmi, čo potvrdila aj Atochem/Atofina, pokiaľ ide o úlohu zmierovateľa AKZO na niekoľkých stretnutiach. Žalobkyňa z toho vyvodzuje, že AKZO proti nej vzniesla falošné obvinenia na účely odpútania pozornosti od svojej vlastnej úlohy zmierovateľa.

76 V siedmom rade žalobkyňa opätovne potvrdzuje, že úlohu pozostávajúcu z výpočtu rozdielov v porovnaní s dohodnutými kvótami a z ich predkladania výrobcom organických peroxidov vykonávala na základe mandátnej zmluvy a pokynov iba do roku 1995, resp. do roku 1996. Neskôr, teda od roku 1997, vykonávali výpočet týchto rozdielov samotní traja výrobcovia pod vedením AKZO na základe ich údajov o predaji, ku ktorých výmene dochádzalo na stretnutiach pracovnej skupiny alebo prostredníctvom faxu (pozri bod 69 vyššie). AKZO ďalej na tomto základe vyhotovila celkovú štatistiku obsahujúcu údaje o predaji všetkých výrobcov organických peroxidov a predložila ich na nasledujúcom stretnutí pracovnej skupiny. Okrem toho dokumenty, ktoré vyhotovila AKZO s úmyslom preukázať, že v roku 1996, resp. v roku 1997 žalobkyňa aj naďalej vyhotovovala výpočty rozdielov v porovnaní s dohodnutými kvótami, pochádzajú od samotnej AKZO, a nie od žalobkyne.

77 V poslednom rade žalobkyňa tvrdí, že posúdenie dôkazov, ktoré vykonala Komisia, je nezákonné, keďže Komisia porušila prezumpciu neviny (rozsudok Baustahlgewebe/Komisia, už citovaný v bode 24 vyššie, bod 58) a základné právo na spravodlivé súdne konanie, stanovené v článku 6 ods. 1 EDĽP a v článku 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie. Komisia sa totiž stotožnila s nesprávnou svedeckou výpoveďou AKZO, pričom neoverila jej dôvodnosť vo vzťahu k protichodným svedeckým výpovediam spoločností Atochem/Atofina a PC/Degussa, ako aj žalobkyne. Z článku 6 ods. l EDĽP však vyplýva, že vyhlásenia spolupracujúcej strany sa môžu považovať za dôveryhodné iba vtedy, ak ich podporujú dodatočné a nezávislé dôkazy (rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva zo 6. októbra 1976, X/Spojené kráľovstvo, žaloba č. 7306/75, *Rozhodnutia a správy*, č. 7, č. 119, 122). Okrem toho je dôveryhodnosť jediným relevantným kritériom na účely posúdenia predložených dôkazov (rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Mannesmannröhren-Werke/Komisia, T-44/00, Zb. s. II-2223, v ktorom sa odkazuje na návrhy, ktoré predniesol sudca Vesterdorf vo funkcii generálneho advokáta k rozsudku Rhône-Poulenc/Komisia, už citovanému

v bode 24 vyššie, Zb. s. II-869, II-954; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 23. marca 2000, Met-Trans a Sagpol, C-310/98 a C-406/98, Zb. s. I-1797, bod 29, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 7. novembra 2002, Vela a Tecnagrind/Komisia, T-141/99, T-142/99, T-150/99 a T-151/99, Zb. s. II-4547, bod 223).

78 Spolupracujúca strana však mala všetky dôvody klamať a Komisia bola povinná *ex offo* spochybniť jej svedeckú výpoveď, najmä z toho dôvodu, že bola rozhodujúca pre konečné rozhodnutie a v rozpore s inou svedeckou výpoveďou [pozri tiež odôvodnenie č. 85 rozhodnutia Komisie 86/399/EHS z 10. júla 1986 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/31.371 — Asfaltové povrchy) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 232, s. 15) a odôvodnenie č. 278 napadnutého rozhodnutia]. V prejednávanej veci Komisia tieto zásady porušila tým, že súhlasila s viacerými falošnými obvineniami spoločnosti AKZO proti žalobkyni, pričom na tento účel nepredložila nezávislé dôkazy (pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. októbra 2004, Dresdner Bank/Komisia, T-44/02, neuverejnený v Zbierke, bod 74). Bolo teda potrebné osobitne kriticky preskúmať vyhlásenia spoločnosti AKZO, a to jednak vzhľadom na riziko, že AKZO zveličuje úlohu a význam žalobkyne, aby tak odviedla pozornosť od svojej vlastnej rozhodujúcej úlohy v realizácii kartelu, a jednak vzhľadom na to, že AKZO vzniesla niektoré nepodložené obvinenia proti žalobkyni oneskorene.

79 Ak by totiž spoločnosť AKZO vo svojom liste zo 17. februára 2003 pripustila, že návrh nových kvót bol jej návrhom, a nie návrhom žalobkyne, Komisia by nemala inú možnosť, ako prijať akt o rozhodujúcej úlohe spoločnosti AKZO v rámci kartelu, čo by jej zakazovalo oslobodiť spoločnosť AKZO od pokuty v zmysle bodu B písm. e) oznámenia o spolupráci. Podľa žalobkyne riziko, že spoločnosti AKZO nebude udelená imunita, a výška pokuty, ktorá jej hrozila, potvrdzujú skutočnosť, že spoločnosť AKZO bola podnecovaná do toho, aby svedčila proti žalobkyni. V dôsledku toho Komisia tým, že vychádzala z nesprávnych vyhlásení spoločnosti AKZO, pričom nepredložila dodatočné a nezávislé dôkazy na podporu jej výhrad a nepreskúmala dôveryhodnosť uvedených vyhlásení, resp. že nezohľadnila všetky okolnosti svedčiace v prospech žalobkyne, nesplnila požiadavky základného práva na spravodlivé súdne konanie a prezumpcie neviny.

O porušení zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*

— O vplyve zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* na rozlišovanie medzi páchateľom a pomocníkom v súťažnom práve Spoločenstva

80 Žalobkyňa pripomína, že na základe článku 15 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 17 môže Komisia uložiť pokutu podnikom alebo združeniam podnikov, ktoré sa buď úmyselne, alebo z nedbalosti dopustili porušenia článku 81 ods. 1 ES. Vzhľadom na to podniky, ktoré sa nezúčastnili na kartelovej dohode v zmysle tohto posledného uvedeného ustanovenia, ale ktoré iba uľahčili porušenie súťažného práva, ktorého sa dopustili členovia kartelu, resp. ktoré iba navádzali na spáchanie takéhoto protiprávneho konania, neporušili článok 81 ods. 1 ES a neuplatňuje sa na ne pokuta v zmysle článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. V dôsledku toho Komisia tým, že v napadnutom rozhodnutí uviedla, že žalobkyňa porušila článok 81 ods. 1 ES, a tým, že jej uložila pokutu, porušila zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*, ktorá je stanovená v článku 7 ods. 1 EDĽP. Okrem toho podľa žalobkyne extenzívny výklad článku 81 ods. 1 ES, ktorý zastáva Komisia, má za následok nekonečné množstvo významov zakladajúcich zložiek porušenia upraveného v článku 81 ods. 1 ES, a preto je v rozpore so zásadou určitosti trestného práva *(nulla poena sine lege certa)*.

81 Žalobkyňa tvrdí, že v súťažnom práve Spoločenstva treba rozlišovať na jednej strane medzi páchateľmi a na druhej strane medzi návodcami na protiprávne konanie a pomocníkmi protiprávneho konania. Toto rozlišovanie patrí medzi všeobecné zásady práva Spoločenstva vzhľadom na súlad takých pravidiel uvedených vo vnútroštátnych právnych poriadkoch v tejto súvislosti, akým je pravidlo uvedené v § 27 ods. 1 Strafgesetzbuch (nemecký trestný zákon), v článku 48 Wetboek van Strafrecht (holandský trestný zákon), v článku 67 belgického trestného poriadku, v článku 121-7 francúzskeho trestného zákona, v časti 8 Accessories and Abettors Act z roku 1861

(trestný zákon Spojeného kráľovstva), v článku 28 ods. 2 písm. b) a v článku 29 Código penal (španielsky trestný zákon) o účastníctve, v článkoch 46 a 47 Poinikos kodikas (grécky trestný zákon), v článkoch 66 a 67 luxemburského trestného zákona, v článku 26 a nasl. Código penal (portugalský trestný zákon), v kapitole 23 oddiele 4 Brottsbalk (švédsky trestný zákon) a v kapitole 5 Rikoslaki (fínsky trestný zákon). Toto rozlišovanie potvrdzuje aj článok 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev z 26. júla 1995 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 316, s. 49), ako aj článok 11 Corpus Juris o trestnoprávnych ustanoveniach na ochranu finančných záujmov Európskej únie (vypracované pod vedením Mireille Delmas-Marty, Economica, 1997).

82 V dôsledku toho, ak boli sankcie prijaté na základe nariadenia č. 17, je potrebné takisto rozlišovať medzi páchateľmi, návodcami a pomocníkmi. Podľa žalobkyne v súťažnom práve Spoločenstva v každom prípade neexistuje zákonné ustanovenie, na základe ktorého by bolo možné uložiť sankciu návodcovi na protiprávne konanie alebo pomocníkovi takéhoto konania. Vzhľadom na to je možné uložiť sankciu iba osobe, ktorá ako páchateľ protiprávneho konania spĺňa podmienku týkajúcu sa založenia porušenia uvedeného v článku 81 ods. 1 ES. Naproti tomu pomocníci protiprávneho konania alebo návodcovia na takéto konanie nie sú postihnuteľní.

83 Opačný a extenzívny výklad článku 81 ods. 1 ES, ktorý v prejednávanej veci vykonáva Komisia, je teda v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* v zmysle článku 7 ods. 1 EDĽP a článku 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie. ESĽP uznal, že v článku 7 EDĽP je zakotvená táto zásada, ako aj zásada, v zmysle ktorej sa prikazuje neuplatňovať trestné právo extenzívne, najmä nie analogicky, v neprospech obvineného. Z toho vyplýva, že protiprávne konanie musí byť jasne vymedzené v samotnom zákone (rozsudok ESĽP Streletz a i. v. Nemecko z 22. marca 2001, č. 34044/96 a i., *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí*, 2001-II, § 50 a tam citovaná judikatúra).

84 Žalobkyňa sa domnieva, že zásada zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* sa ako všeobecná zásada práva Spoločenstva uplatňuje aj v správnom konaní represívneho charakteru na základe nariadenia č. 17 a najmä na pokuty stanovené v článku 15 ods. 2 uvedeného nariadenia. Vyplýva to jednak z článku 6 ods. 2 EÚ a jednak z judikatúry (rozsudok Súdneho dvora z 12. decembra 1996, X, C-74/95 a C-129/95, Zb. s. I-6609, bod 25; rozsudky Brugg Rohrsysteme/Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, body 109 a 122, a LR AF 1998/Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, body 209 a 210). Okrem toho ide o zásadu, ktorá je vlastná právnemu štátu a ktorá zabezpečuje účinnú ochranu proti svojvoľným stíhaniam a sankciám (rozsudok ESĽP Streletz a i. v. Nemecko, už citovaný v bode 83 vyššie, § 50 a tam citovaná judikatúra).

— O pojme „porušiteľ“ v zmysle článku 81 ES

85 Žalobkyňa upresňuje, že zo zásady určitosti trestného práva *(nulla poena sine lege certa)* vymedzenej v článku 7 ods. 1 EDĽP (pozri bod 80 vyššie) vyplýva, že je potrebné sa pridŕžať reštriktívnej koncepcie pojmu „porušiteľ“ v zmysle článku 81 ods. 1 ES (pozri tiež rozsudky Súdneho dvora X, už citovaný v bode 84 vyššie, bod 25, a z 2. októbra 2003, Krupp Hoesch/Komisia, C-195/99 P, Zb. s. I-10937, bod 86). Cieľom tejto zásady je zabezpečiť, aby sankcia uložená za porušenie normy, akou je sankcia stanovená v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, bola pre osobu, ktorej je táto norma určená, predvídateľná a aby bola rozhodovacia právomoc príslušného orgánu ohraničená takým spôsobom, aby boli vylúčené „prekvapujúce“ rozhodnutia. Súdny dvor totiž rozhodol, že sankcia, ktorú stanovuje právo Spoločenstva, aj keď nemá trestnoprávny charakter, môže byť uložená iba vtedy, ak sa opiera o jasný a jednoznačný základ (rozsudky Súdneho dvora z 25. septembra 1984, Könecke, 117/83, Zb. s. 3291, bod 11, a z 18. novembra 1987, Maizena, 137/85, Zb. s. 4587, bod 15).

86 Okrem toho akt práva Spoločenstva musí byť ešte presnejší, keďže zásah pociťovaný jednotlivcom je intenzívny. Súdny dvor v tomto zmysle rozhodol tak, že upresnil, že požiadavka právnej jasnosti je osobitne naliehavá v oblasti, kde akákoľvek neistota môže

spôsobiť uloženie obzvlášť citlivých sankcií (rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1980, Komisia/Spojené kráľovstvo, 32/79, Zb. s. 2403, bod 46). Vzhľadom na obzvlášť vysokú výšku pokút, ktoré možno uložiť na základe článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, čo potvrdila nedávna prax Komisie, zásada zákonnosti trestov odôvodňuje použitie reštriktívnej koncepcie pojmu „porušiteľ" v rámci článku 81 ods. l ES. Okrem toho taký extenzívny výklad článku 81 ods. 1 ES, aký podporuje Komisia, ide nad rámec jednoduchého postupného vyjasňovania pravidiel trestnoprávnej zodpovednosti prostredníctvom súdneho výkladu z dôvodu jeho nezlučiteľnosti jednak so všeobecne uznávanou definíciou pojmu „dohoda" a jednak so základnou myšlienkou autonómie, z ktorej vychádzajú ustanovenia v oblasti hospodárskej súťaže.

87 Žalobkyňa tvrdí, že v prejednávanej veci nebola páchateľkou protiprávneho konania, pretože nebola stranou ani kartelovej dohody, ani združenia podnikov. V skutočnosti pre spoločnosti AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa vykonávala iba akty spoluúčasti, ktoré nezakladajú porušenie v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Vzhľadom na vnútroštátne pravidlá uvedené v bode 81 vyššie je rozlíšenie medzi páchateľmi protiprávneho konania a účastníkmi potrebné vykonať na základe objektívnych kritérií. Páchateľom, ktorého možno postihnúť za porušenie v zmysle článku 81 ods. 1 ES, je iba ten, kto patrí do kategórií osôb uvedených v článku 81 ods. 1 ES a spáchal akt, ktorý je tam uvedený. Naproti tomu nepostihnuteľným pomocníkom je ten, kto bez toho, aby spĺňal podmienky týkajúce sa založenia porušenia v zmysle článku 81 ods. 1 ES, vedome, či už pomocou alebo prispením, uľahčuje prípravu alebo spáchanie protiprávneho konania.

88 Porušenia vymedzené v článkoch 81 ES a 82 ES totiž patria do takzvanej „osobitnej" kategórie deliktov, keďže v týchto článkoch sa okruh podnikov, ktoré môžu byť páchateľmi takéhoto protiprávneho konania, obmedzuje na tie podniky, ktoré majú špecifické vlastnosti, a síce, pokiaľ ide o článok 81 ES, na tie podniky, ktoré sú zmluvnou stranou dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž. Uvedené vyplýva z formulácie „dohody medzi podnikateľmi" uvedenej v článku 81 ods. 1 ES a potvrdzuje to judikatúra

(rozsudok Krupp Hoesch/Komisia, už citovaný v bode 85 vyššie, bod 86). Vzhľadom na to môže byť podniku, ktorý je zmluvnou stranou dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž, uložená pokuta na základe článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17.

89 Žalobkyňa tvrdí, že znenie a účel článku 81 ods. 1 ES, ktoré smerujú k ochrane hospodárskej súťaže, podmieňujú postavenie páchateľa otázkou, či je dotknutý podnik súťažiteľom, ktorý musí čeliť hospodárskej súťaži, a v dôsledku toho je povinný zaujať určité súťažné správanie. Iba podnik, ktorý podlieha tejto osobitnej povinnosti spojenej s cieľom voľnej hospodárskej súťaže, je osobou, ktorej je táto norma určená. Dohodu obmedzujúcu hospodársku súťaž totiž môžu uzavrieť iba podniky, ktoré majú na relevantnom trhu postavenie súťažiteľa, či už na strane ponuky, alebo dopytu.

90 V dôsledku toho môže byť podnik kvalifikovaný ako porušiteľ iba vtedy, ak bola dohoda obmedzujúca hospodársku súťaž uzavretá v rámci jeho vlastného odvetvia činnosti. Obmedzenie okruhu porušiteľov vyplýva okrem iného z judikatúry týkajúcej sa požiadavky „autonómie“, ktorá je podkladom pravidiel Zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže, podľa ktorej každý hospodársky subjekt musí autonómne určiť politiku, ktorú mieni uplatňovať na spoločnom trhu. Požiadavka autonómie teda prísne bráni akémukoľvek priamemu alebo nepriamemu kontaktu medzi týmito hospodárskymi subjektmi, ktoré má za cieľ alebo za účinok ovplyvniť správanie skutočného alebo potenciálneho konkurenta na trhu alebo odhaliť tomuto konkurentovi správanie, na ktoré sa sám rozhodol alebo ktoré zamýšľa prijať na trhu (rozsudky Súdneho dvora Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný v bode 24 vyššie, bod 174, a z 8. júla 1999, Hüls/Komisia, C-199/92 P, Zb. s. I-4287, bod 160).

— O postavení žalobkyne ako nepostihnuteľného pomocníka

91 Žalobkyňa tvrdí, že keďže nebola stranou dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž medzi výrobcami organických peroxidov, neporušila požiadavku autonómie, ktorá je podkladom na súťažné právo. Nekontaktovala sa totiž so svojimi vlastnými konkurentmi ani neovplyvňovala, resp. nesnažila sa ovplyvniť ich správanie na trhu. Vzhľadom na to, že jej hospodárska činnosť je cudzia pre trh organických peroxidov, ktorý bol predmetom porušenia, žalobkyňa nespĺňa podmienky týkajúce sa založenia porušenia uvedeného v článku 81 ods. 1 ES a nemôže sa považovať za porušiteľa. Nesprávne je aj tvrdenie Komisie, podľa ktorého dohoda z roku 1971, ako aj zmluvy o výkone medzi žalobkyňou na jednej strane a spoločnosťami AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa na strane druhej predstavujú údajnú „jedinú a celkovú dohodu", z ktorej vyplýva účasť žalobkyne. V preambule dohody z roku 1971 sa totiž ako strany tejto dohody uvádzajú výlučne výrobcovia organických peroxidov (odôvodnenie č. 80 napadnutého rozhodnutia).

92 Žalobkyňa pritom nikdy nebola stranou uvedenej dohody (odôvodnenie č. 339 napadnutého rozhodnutia), ktorá tvorila rámec činnosti kartelu v období od roku 1971 do roku 1999 (odôvodnenia č. 89, 90 a 316 napadnutého rozhodnutia), ani sa ňou nemohla stať, pretože jej hospodárska činnosť bola pre dotknutý trh cudzia. V každom prípade Komisia tým, že účasť žalobkyne na niektorých prvkoch kartelu kvalifikovala ako porušenie článku 81 ods. 1 ES, porušila znenie tohto ustanovenia. Okrem toho aj za predpokladu, že by žalobkyňa naozaj mohla vykonávať úlohy, ktoré jej nesprávne prisudzuje Komisia (odôvodnenie č. 334 napadnutého rozhodnutia), táto činnosť by vzhľadom na to, že chýba priama účasť na dohode obmedzujúcej hospodársku súťaž na relevantnom trhu, nemohla byť porušením článku 81 ods. 1 ES, ale bola by nepostihnuteľným účastníctvom.

— O predchádzajúcej rozhodovacej praxi Komisie

93 Žalobkyňa ďalej tvrdí, že prístup Komisie v napadnutom rozhodnutí je v rozpore s jej predchádzajúcou rozhodovacou praxou od roku 1983, podľa ktorej sa poradenské podniky, ktoré nie sú prítomné na trhu dotknutom porušením, nepovažujú za strany dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž, a teda za porušiteľov článku 81 ods. 1 ES. Opačný názor, ktorý Komisia obhajovala ešte vo svojom rozhodnutí 80/1334/EHS zo 17. decembra 1980 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/29.869 — Liatinové sklo v Taliansku) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 383, s. 19, ďalej len „rozhodnutie Liatinové sklo v Taliansku"), je v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*, lebo uvedený poradenský podnik nebol stranou dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž, ale iba pomocníkom. Z toho dôvodu Komisia správne od roku 1983 implicitne prestala uplatňovať tento prístup. Vo svojom rozhodnutí 83/546/EHS zo 17. októbra 1983 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/30.064 — Valce z taveného železa a ocele) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 317, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Valce z taveného železa a ocele") kvalifikovala ako porušiteľov článku 81 ods. 1 ES iba podniky, ktoré boli prítomné na trhu dotknutom porušením, a strany dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž, a nie poradenský podnik poverený správou najmä systému výmeny informácií medzi členmi kartelu (odôvodnenie č. 10 a nasl.). Ten istý prístup Komisia uplatnila vo svojom rozhodnutí 86/398/EHS z 23. apríla 1986 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/31.149 — Polypropylén) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 230, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Polypropylén"), odôvodnenie č. 66, v rozhodnutí 89/191/EHS z 21. decembra 1988 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/31.866 — PEBD) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 74, 1989, s. 21, ďalej len „rozhodnutie PEBD"), odôvodnenia č. 11 a 19, a v rozhodnutí 94/601/ES z 13. júla 1994 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/C/33.833 — Kartón) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 243, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Kartón"), odôvodnenia č. 2, 27 a nasl., 33, 37, 61 a nasl., 134 a 162.

94 Komisia nemôže tvrdiť, že v prejednávanej veci mala žalobkyňa významnejšiu úlohu než poradenské podniky v už citovaných veciach. Naopak, na rozdiel od poradenských podnikov zapojených vo veciach, v ktorých boli vydané rozhodnutia Valce z taveného

železa a ocele a Kartón, sa žalobkyňa takmer nikdy nezúčastnila na stretnutiach s protisúťažným úmyslom (pozri bod 72 a nasl. vyššie). Ostatné výhrady vznesené proti žalobkyni sú okrem toho irelevantné a s kartelom nijako nesúvisia. Informačný systém o trhu založený na oficiálnych štatistikách nie je v rozpore s článkom 81 ods. 1 ES (rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Eurofer/Komisia, C-179/99 P, Zb. s. I-10725, bod 44, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. marca 1999, Eurofer/Komisia, T-136/94, Zb. s. II-263, uverejnenie výňatkov, bod 186), keďže jeho predmetom nebola výmena informácií, na ktoré sa vzťahuje obchodné tajomstvo, medzi konkurentmi. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax Komisie platí uvedené o to viac, ak sa poradenský podnik obmedzuje na získavanie údajov o predaji, ktoré mu boli oznámené, bez toho, aby sa zúčastňoval na samotnej výmene citlivých informácií ako takej [rozhodnutie Komisie 94/599/ES z 27. júla 1994 o konaní podľa článku [81 ES] (IV/31.865 — PVC) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 239, s. 14), odôvodnenie č. 12; rozhodnutie PEBD, odôvodnenie č. 11; rozhodnutie Polypropylén, odôvodnenie č. 66]. Napokon kontrola údajov o predaji, ktoré oznámili členovia kartelu, vykonávaná nezávislými účtovnými expertmi neobmedzuje hospodársku súťaž v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Vzhľadom na to už uvedené „sekretárske“ činnosti, ktoré vykonávala žalobkyňa, spojené s kartelom, nepredstavujú akty spoluúčasti.

— O neexistencii riadenia kartelu zo strany žalobkyne a neexistencii príčinnej súvislosti medzi jej činnosťou a obmedzením hospodárskej súťaže

95 Žalobkyňa upresňuje, že protiprávne konanie nijako neriadila. Rozhodnutia týkajúce sa vykonávania, riadenia a smerovania kartelu prijímali výlučne traja výrobcovia organických peroxidov. V dôsledku toho neexistuje príčinná súvislosť medzi činnosťou žalobkyne a obmedzením hospodárskej súťaže na trhu organických peroxidov. Keďže žalobkyňa ako poverenec podľa švajčiarskeho záväzkového práva podliehala príkazom týchto výrobcov a vzťahuje sa na ňu povinnosť dôvernosti, bola iba nástrojom členov kartelu. Aj keby to bolo len z tohto dôvodu, žalobkyňa sa nemôže považovať za spolupáchateľku protiprávneho konania v rovnakom zmysle ako výrobcovia organických peroxidov. Neexistencia riadenia protiprávneho konania zo strany žalobkyne vyplýva takisto z toho, že sa nezúčastňovala na utajenej činnosti vo vlastnom zmysle

slova, a síce na výmene informácií medzi výrobcami prostredníctvom faxu a mobilného telefónu a na stretnutiach pracovných skupín, na ktorých nebola prítomná (pozri bod 72 a nasl. vyššie).

96 Žalobkyňa okrem toho tvrdí, že na rozdiel od toho, čo sa konštatuje v odôvodnení č. 345 napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o také služby, ktoré poskytovala v rámci kartelu, akými sú preplácanie cestovných výdavkov, mohla byť kedykoľvek nahradená buď samotnými výrobcami organických peroxidov, alebo iným poradenským podnikom, pričom by to nenarušilo fungovanie kartelu rovnakým spôsobom ako odstúpenie jedného z výrobcov.

97 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené tvrdenia sa žalobkyňa domnieva, že by mala byť kvalifikovaná ako nepostihnuteľný pomocník troch výrobcov organických peroxidov zapojených do kartelu. V tejto súvislosti je bezvýznamné, že žalobkyňa mala čiastočnú vedomosť o uvedenej kartelovej dohode, keďže táto vedomosť nepostačuje na prijatie záveru, že ona sama sa dopustila protiprávneho konania (rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb. s. I-9925, bod 39; návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mischo k tomuto rozsudku, Zb. s. I-9928, bod 80).

— O nesprávnej kvalifikácii žalobkyne ako „združenia podnikov“

98 Žalobkyňa napokon spochybňuje svoju kvalifikáciu ako „združenie podnikov“ v článku 1 a odôvodneniach č. 347, 373 a 464 napadnutého rozhodnutia. Komisia tým, že tento pojem vykladá extenzívne, porušuje zákaz analogického prístupu, logický následok zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* zakotvený v článku 7 ods. l EDĽP (pozri bod 83 vyššie), ktorý sa uplatní aj v rámci represívneho správneho konania stanoveného v nariadení č. 17. Podľa bežnej zvyklosti totiž taký poradenský podnik, akým je aj žalobkyňa, nepredstavuje „združenie podnikov“, to znamená organizačnú štruktúru zloženú z členských podnikov. Keďže

žalobkyňa nie je zložená z členských podnikov, je nezávislým podnikom, ktorý kontrolujú iba fyzické osoby ako akcionári. Rovnako je spojená so svojimi klientmi, a síce nie štrukturálne, ale v rámci výlučne zmluvného poverenia.

99 Tvrdenie Komisie je takisto v rozpore so zmyslom a s účelom pojmu združenie podnikov. Cieľom tohto pojmu nie je umožniť sankcionovanie pomocníkov členov kartelu, ale v skutočnosti smeruje k tomu, aby podniky nemohli uniknúť uplatneniu súťažných pravidiel iba pre formu, akou koordinujú svoje správanie na trhu, a teda k tomu, aby sa podchytili aj inštitucionálne formy spolupráce prostredníctvom kolektívnej štruktúry alebo spoločného orgánu (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger k rozsudku Súdneho dvora z 19. februára 2002, Wouters a i., C-309/99, Zb. s. I-1577, I-1582, bod 62). Naproti tomu v prejednávanej veci výrobcovia organických peroxidov nekonali prostredníctvom kolektívnej štruktúry alebo spoločného orgánu, ale svoje správanie koordinovali priamo prostredníctvom faxu, telefónu a na stretnutiach pracovných skupín. V tejto súvislosti žalobkyňa poskytovala iba administratívnu a logistickú pomoc, pričom nepredstavovala „kolektívnu štruktúru“, resp. „kolektívny orgán“ týchto výrobcov.

100 Žalobkyňa z toho vyvodzuje, že ako nepostihnuteľný pomocník spoločností AKZO, Atochem/Atofina a PC/Degussa nie je vinná za porušenie článku 81 ods. 1 ES a že skutočnosť, že Komisia jej uvedené porušenie pripisuje, je v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*.

b) Tvrdenia Komisie

O skutkovom rámci napadnutého rozhodnutia

101 Pokiaľ ide o relevantný skutkový rámec, Komisia v podstate tvrdí, že žalobkyňa nespochybňuje skutočnosť, že vo svojom trezore uchovávala najmä výtlačky dohody z roku 1971 a dohody z roku 1975 patriace spoločnostiam Atochem/Atofina a PC/Degussa. Okrem toho Komisia spochybňuje skutočnosť, že žalobkyňa kvalifikovala oficiálny informačný systém o trhu izolovaným spôsobom, a domnieva sa, že tento systém musí byť v rámci kartelu premiestnený. Zhromažďovanie, príprava a kontrola údajov, ako aj vyhotovovanie štatistík pri poznaní dôvodu a na protisúťažné účely tvoria v rámci tohto systému spolu s účasťou na stretnutiach, navrhovaním kvót a výpočtom rozdielov v porovnaní s dohodnutými kvótami podstatnú podmienku fungovania kartelu.

102 Okrem toho nebolo spochybnené, že žalobkyňa sa v období od roku 1994 do roku 1998 zúčastnila na piatich stretnutiach v Zürichu, z toho na štyroch „vrcholných“ stretnutiach, ako aj na stretnutí so zástupcami AKZO v Amersfoorte. Žalobkyňa takisto pripustila, že v období od roku 1997 do roku 1998 rezervovala zasadaciu sály na tri „neoficiálne“ stretnutia v Zürichu. Vzhľadom na tieto nesporné skutočnosti žalobkyňa nemôže minimalizovať svoju účasť používaním pojmov ako „zriedkavo“ alebo „takmer nikdy“. Žalobkyňa nespochybňuje ani to, že prinajmenšom do roku 1995, resp. do roku 1996 vykonávala výpočty rozdielov v porovnaní s dohodnutými kvótami. Takisto zabezpečovala kompenzáciu na účely zaistenia toho, aby v účtovníctve zúčastnených podnikov neostala nijaká stopa po stretnutiach s protisúťažným úmyslom. Žalobkyňa tak pri nahrádzaní sama dbala o to, aby na interných príkazoch

na platbu, ktoré vypĺňal a podpisoval pán S., nebol uvedený žiadny predmet. Komisia napokon spochybňuje tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého sa napadnuté rozhodnutie zakladá na údajne nedôveryhodných vyhláseniach spoločnosti AKZO. V tejto súvislosti uvádza, že rozdielne vyhlásenia týkajúce sa relevantných skutkových tvrdení, aj tie, ktorých dôveryhodnosť je nevyhnutne nižšia, sa môžu vzájomne posilňovať (rozsudok Mannesmannröhren-Werke/Komisia, už citovaný v bode 77 vyššie, bod 87).

O porušení zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*

103 Komisia spochybňuje, že napadnuté rozhodnutie je v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege).* Odmieta predpoklady žalobkyne, podľa ktorých je v súťažnom práve Spoločenstva potrebné formálne rozlišovať medzi páchateľmi, návodcami a pomocníkmi, tak ako je to v trestnom práve viacerých členských štátov. Takéto rozlišovanie sa nevykonáva ani v relevantnom primárnom práve, ani v relevantnom sekundárnom práve. Okrem toho, ako je to potvrdené v článku 15 ods. 4 nariadenia č. 17, správne konanie stanovené v tomto nariadení nemá trestnoprávny charakter (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. októbra 1994, Tetra Pak/Komisia, T-83/91, Zb. s. II-755, bod 235). Navyše stanovenie takéhoto formálneho rozlišovania nie je v súťažnom práve Spoločenstva nevyhnutné, keďže existenciu rozličných foriem účasti a závažnosti prispenia k porušeniu je možné zohľadniť v rámci určenia výšky pokuty (návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Stix-Hackl k rozsudku Krupp Hoesch/Komisia, už citovanému v bode 85 vyššie, Zb. s. I-10941, poznámka pod čiarou č. 15).

104 Vzhľadom na to, že neexistuje pravidlo odlišujúce páchateľa a účastníka, môže byť každej osobe, ktorá spĺňa podmienky týkajúce sa založenia porušenia uvedeného v článku 81 ods. 1 ES, uložená pokuta na základe článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. Komisia dodáva, že požiadavka vyplývajúca zo zásady právnej istoty, aby boli právne akty Spoločenstva jasné a ich uplatňovanie pre dotknuté osoby dostatočne predvídateľné, nevylučuje, že tieto akty je niekedy potrebné vykladať. ESĽP totiž takisto uznáva potrebu nájdenia rovnováhy medzi povinnosťou presnosti a zákazom analógie v trestnoprávnej oblasti v zmysle článku 7 ods. 1 EDĽP na jednej strane a súdnym výkladom určeným najmä na postupné vyjasňovanie pravidiel trestnoprávnej

zodpovednosti od jednej veci k druhej (rozsudok ESĽP S. W. v. Spojené kráľovstvo z 22. novembra 1995, séria A, č. 335-B, § 36) na strane druhej. V dôsledku toho je porušiteľom každý, kto spĺňa podmienky článku 81 ods. 1 ES.

105 Komisia odmieta tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého stranou kartelovej dohody nebola a ani byť nemohla. Dohoda z roku 1971, ktorú uzavreli výrobcovia organických peroxidov, a zmluvy o výkone, ktoré uzavreli žalobkyňa a uvedení výrobcovia, treba kvalifikovať ako podstatné zložky jedinej a celkovej kartelovej dohody. Vzhľadom na to, že zmluvy o výkone slúžia na vykonanie dohody z roku 1971, musia byť spoločne s ňou posudzované ako dodatočné a doplňujúce dohody (odôvodnenia č. 339 a 340 napadnutého rozhodnutia; pozri tiež rozhodnutie Liatinové sklo v Taliansku).

106 V tejto súvislosti vzhľadom na znenie článku 81 ods. 1 ES nie je nevyhnutné, aby bola žalobkyňa vo svojom postavení ako poradenský podnik aktívna na relevantnom trhu ako súťažiteľ či už na strane ponuky, alebo dopytu. Nepožaduje sa ani obmedzenie obchodnej autonómie dotknutých podnikov a hospodárskej súťaže medzi nimi, ale stačí akékoľvek obmedzenie hospodárskej súťaže vnútri spoločného trhu. Uvedené zodpovedá cieľu článku 81 ES, ktorý je podľa článku 3 ods. 1 písm. g) ES súčasťou systému, ktorým sa zabezpečí, aby sa na vnútornom trhu nenarušila hospodárska súťaž [pozri tiež odôvodnenie č. 9 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205)].

107 Článok 81 ods. 1 ES sa totiž vzťahuje nielen na „horizontálne“, ale aj na „vertikálne“ dohody obmedzujúce hospodársku súťaž uzavreté medzi podnikmi, ktoré sa nachádzajú na rôznych úrovniach distribučného reťazca (rozsudok Súdneho dvora z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia EHS, 56/64 a 58/64, Zb. s. 429), dokonca aj

medzi podnikmi aktívnymi na rôznych trhoch. V tejto súvislosti pojem dohoda smeruje iba k tomu, aby bolo možné rozlišovať medzi zakázanou koordináciou a povoleným paralelným správaním (pozri tiež rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. decembra 2003, Adriatica di Navigazione/Komisia, T-61/99, Zb. s. II-5349, bod 89). Okrem toho je porušenie stanovené v článku 81 ods. 1 ES „abstraktným ohrozovacím deliktom" (abstraktes Gefährdungsdelikt) v rozsahu, v akom sa toto ustanovenie vzťahuje aj na predmet obmedzenia hospodárskej súťaže, to znamená na nebezpečný charakter kartelu pre hospodársku súťaž, abstrahovaný od konkrétneho prípadu.

108 Komisia ďalej poukazuje na judikatúru, podľa ktorej samotná účasť na stretnutiach s protisúťažným úmyslom a schválenie nezákonnej iniciatívy mlčky, bez verejného dištancovania sa od jej obsahu alebo bez jej oznámenia úradom, predstavuje pasívny spôsob účasti na porušení, ktorý môže založiť zodpovednosť podniku v rámci jedinej dohody (rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, body 83 a 84; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, T-7/89, Zb. s. II-1711, bod 232; z 10. marca 1992, Solvay/Komisia, T-12/89, Zb. s. II-907, bod 98, a zo 6. apríla 1995, Tréfileurope/Komisia, T-141/89, Zb. s. II-791, body 85 a 86). Uvedené platí o to viac pre aktívnu účasť podniku na kartelovej dohode, bez ohľadu na otázku, či tento podnik je, alebo nie je aktívny na relevantnom trhu.

109 V prejednávanej veci sa však žalobkyňa nesprávala ako pasívny pomocník kartelu, ale aktívne sa na ňom zúčastňovala ako organizátorka a strážkyňa jeho riadneho vykonania (odôvodnenie č. 343 napadnutého rozhodnutia). Vďaka svojej činnosti žalobkyňa významne prispela k tomu, že kartelová dohoda bola stále platná a utajená, čiže k tomu, že hospodárska súťaž na trhu organických peroxidov bola vážne a trvalo obmedzená. Podľa Komisie sú tieto prvky nevyhnutné a postačujúce na to, aby bola založená zodpovednosť v zmysle článku 81 ods. 1 ES. V tejto súvislosti je bezvýznamné, či osoba, ktorá sa na porušení zúčastnila, z tohto porušenia mala, alebo nemala prospech (rozsudok Krupp Hoesch/Komisia, už citovaný v bode 85 vyššie), keďže článok 81 ods. 1 ES sa nezakladá na kritériu obohatenia sa, ale na kritériu ohrozenia hospodárskej súťaže.

110 Žalobkyňa mala v každom prípade priamy prospech z riadneho fungovania kartelu (odôvodnenie č. 342 napadnutého rozhodnutia). Podľa Komisie nie je rozhodujúce ani to, či osoba, ktorá sa zúčastnila na porušení, môže, alebo nemôže priamo ovplyvniť ceny a množstvo ako parametre hospodárskej súťaže (pozri analogicky rozsudok Brugg Rohrsysteme/Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 61), pretože inak by bol spochybnený potrebný účinok zákazu stanoveného v článku 81 ods. 1 ES, keďže by sa otvorila možnosť tento zákaz obísť najatím si „osobitných poskytovateľov kolúznych služieb“, poverených organizovaním, udržiavaním a utajovaním kartelu.

111 Vzhľadom na to sa Komisia domnieva, že tento žalobný dôvod je potrebné odmietnuť.

2. *Posúdenie Súdom prvého stupňa*

a) Úvodné pripomienky

112 Na úvod treba upresniť, že žalobkyňa nespochybňuje výšku pokuty, ktorá jej bola uložená v napadnutom rozhodnutí. Týmto žalobným dôvodom žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia tým, že ju považuje za zodpovednú za porušenie článku 81 ods. 1 ES, a tým, že jej uložila pokutu, prekročuje obmedzenia svojej rozhodovacej právomoci, ktorá jej bola zverená v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, a porušuje zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* v zmysle článku 7 ods. 1 EDĽP. V tejto súvislosti mala Komisia zohľadniť skutočnosť, že žalobkyňa bola iba nepostihnuteľným pomocníkom kartelu, ktorý sa teda nemôže kvalifikovať ako podnik alebo združenie podnikov, ktoré je „páchateľom“ protiprávneho konania uvedeného v článku 81 ods. 1 ES.

113 Ďalej je potrebné uviesť, že konanie pred Komisiou na základe nariadenia č. 17 má iba správnu povahu (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 200; rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, body 717 a 718) a že v dôsledku toho všeobecné zásady práva Spoločenstva, najmä zásada zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*, ktoré sa uplatňujú v súťažnom práve Spoločenstva (rozsudok Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, body 215 až 223), nemusia mať nevyhnutne rovnaký rozsah ako v prípade ich uplatnenia na situáciu, na ktorú sa vzťahuje trestné právo v striktnom zmysle.

114 Na účely zistenia, či vzhľadom na zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES a zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* treba rozlišovať medzi podnikom, ktorý je „páchateľom" protiprávneho konania, a podnikom, ktorý je nepostihnuteľným „pomocníkom", Súd prvého stupňa považuje za potrebné vykonať doslovný, kontextuálny a teleologický výklad článku 81 ods. 1 ES (pozri, pokiaľ ide o metodológiu, rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. novembra 2002, Lagardère a Canal+/Komisia, T-251/00, Zb. s. II-4825, bod 72 a nasl., a zo 6. októbra 2005, Sumitomo Chemical a Sumika Fine Chemicals/Komisia, T-22/02 a T-23/02, Zb. s. II-4065, bod 41 a nasl.).

b) O doslovnom výklade článku 81 ods. 1 ES

115 V článku 81 ods. 1 ES sa stanovuje, že „nasledujúce sa zakazuje ako nezlučiteľné so spoločným trhom: všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení

podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“.

116 Je potrebné sa zaoberať najmä rozsahom pojmu „dohody medzi podnikateľmi“.

117 V tejto súvislosti Súd prvého stupňa najprv konštatuje, že súd Spoločenstva sa do dnešného dňa výslovne nevyslovil k otázke, či sú pojmy dohoda a podnikateľ použité v článku 81 ods. 1 ES založené na „jednotnej“ koncepcii, ktorá zahŕňa každý podnik, ktorý prispel k spáchaniu porušenia, bez ohľadu na hospodárske odvetvie, v ktorom je zvyčajne aktívny, alebo, ako tvrdí žalobkyňa, na „bipolárnej“ koncepcii, podľa ktorej sa rozlišuje medzi podnikmi, ktoré sú „páchateľmi“, a podnikmi, ktoré sú „pomocníkmi“ protiprávneho konania. Okrem toho je potrebné pripomenúť, že žalobkyňa tvrdí, že znenie článku 81 ods. 1 ES obsahuje medzeru v tom zmysle, že tým, že uvádza „podnikateľa“ ako páchateľa protiprávneho konania a jeho účasť na „dohode“, zahŕňa iba niektoré podniky, ktoré majú konkrétne charakteristické črty, a týka sa iba niektorých foriem účasti. V dôsledku toho by sa zásada zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* mohla použiť iba za predpokladu, že by boli pojem podnikateľ a pojem dohoda takto obmedzené, a teda by bola v tomto zmysle obmedzená pôsobnosť článku 81 ods. 1 ES, na účely vylúčenia akéhokoľvek extenzívneho výkladu znenia tohto ustanovenia.

118 Pokiaľ ide o pojem „dohoda“, Súd prvého stupňa konštatuje, že je predovšetkým iba iným vyjadrením na označenie koordinovaného/koluzívneho správania, ktoré obmedzuje hospodársku súťaž, ba dokonca aj kartel v širokom zmysle, na ktorom sa zúčastňujú aspoň dva rôzne podniky, ktoré vyjadrili spoločnú vôľu správať sa na trhu určitým spôsobom (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, body 79 a 112; rozsudky Súdu prvého stupňa z 26. októbra 2000, Bayer/Komisia, T-41/96, Zb. s. II-3383, body 67 a 173, a z 27. septembra 2006, Dresdner Bank a i./Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, body 53 až 55). Okrem toho na konštatovanie existencie

dohody v zmysle článku 81 ods. 1 ES postačuje, ak zdanlivo jednostranný akt alebo správanie je výrazom zhodnej vôle aspoň dvoch účastníkov, pričom forma, v akej je táto zhoda vyjadrená, nie je ako taká rozhodujúca (rozsudok Súdneho dvora z 13. júla 2006, Komisia/Volkswagen, C-74/04 P, Zb. s. I-6585, bod 37). Tento široký pojem dohody potvrdzuje, že do zákazu stanoveného v článku 81 ods. 1 ES patria aj zosúladené postupy, ktoré sa týkajú formy spolupráce medzi podnikmi, bez toho, aby viedli k uzavretiu dohody vo vlastnom zmysle slova (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, bod 115 a tam citovanú judikatúru).

119 V prejednávanej veci vzniká otázka, či, ako tvrdí žalobkyňa, kartel musí patriť do konkrétneho odvetvia činnosti, alebo dokonca do rovnakého trhu výrobkov a služieb, takže iba podniky, ktoré sú na takomto trhu aktívne ako súťažitelia, či už na strane ponuky, alebo dopytu, môžu koordinovať svoje správanie ako podniky (spolu) páchatelia protiprávneho porušenia.

120 V tejto súvislosti však treba pripomenúť, že článok 81 ods. 1 ES sa vzťahuje nielen na „horizontálne“ dohody medzi podnikmi, ktoré vykonávajú hospodársku činnosť na rovnakom relevantnom trhu výrobkov a služieb, ale aj na „vertikálne“ dohody, ktoré predpokladajú koordináciu správania medzi podnikmi aktívnymi na rôznych úrovniach výrobného alebo distribučného reťazca, a teda pôsobiacimi na rôznych trhoch výrobkov alebo služieb [pozri v tejto súvislosti rozsudky Súdneho dvora Consten a Grundig/Komisia EHS, už citovaný v bode 107 vyššie, s. 493 a 494; zo 6. januára 2004, BAI a Komisia/Bayer, C-2/01 P a C-3/01 P, Zb. s. I-23; zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, C-551/03 P, Zb. s. I-3173; Komisia/Volkswagen, už citovaný v bode 118 vyššie, a uznesenie Súdneho dvora z 28. septembra 2006, Unilever Bestfoods/Komisia, C-552/03 P, Zb. s. I-9091; rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. septembra 2001, M6 a i./Komisia, T-112/99, Zb. s. II-2459, bod 72 a nasl.; pozri takisto nariadenie Komisie (ES)

č. 2790/1999 z 22. decembra 1999 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 [ES] na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. ES L 336, s. 21; Mim. vyd. 08/001, s. 364) a oznámenie Komisie (2000/C-291/01) — Pokyny pre používanie vertikálnych obmedzení (Ú. v. ES C 291, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 390)].

121 Z judikatúry takisto vyplýva, že na to, aby sa na dohodu vzťahoval zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES, stačí, aby predmetná dohoda obmedzovala hospodársku súťaž na susedných a/alebo vznikajúcich trhoch, na ktorých prinajmenšom jeden zo zúčastnených podnikov (ešte) nie je prítomný [pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 2. mája 2006, O2 (Nemecko)/Komisia, T-328/03, Zb. s. II-1231, bod 65 a nasl.; pozri tiež, pokiaľ ide o uplatnenie článku 82 ES, rozsudok Súdneho dvora zo 14. novembra 1996, Tetra Pak/Komisia, C-333/94 P, Zb. s. I-5951].

122 V tejto súvislosti výrazy, ktoré používa judikatúra, a to „spoločná vôľa správať sa na trhu určitým spôsobom“ (rozsudok Bayer/Komisia, už citovaný v bode 118 vyššie, bod 67) alebo „vyjadrenie spoločnej vôle členov kartelu o ich správaní na spoločnom trhu“ (rozsudok ACF Chemiefarma/Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 112), smerujú k zdôrazneniu prvku „spoločnej vôle“ a nevyžadujú dokonalú zhodu medzi relevantným trhom, na ktorom je aktívny podnik, ktorý je „páchateľom“ obmedzenia hospodárskej súťaže, a trhom, na ktorom má k tomuto obmedzeniu dôjsť. Z toho vyplýva, že každé obmedzenie hospodárskej súťaže vnútri spoločného trhu môže byť súčasťou „dohody medzi podnikateľmi“ v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Tento záver potvrdzuje kritérium existencie dohody, ktorej predmetom je obmedzenie hospodárskej súťaže vnútri spoločného trhu. Z tohto kritéria vyplýva, že podnik môže porušiť zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES, ak má jeho správanie koordinované so správaním ostatných podnikov za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže na konkrétnom relevantnom trhu vnútri spoločného trhu, pričom sa nevyhnutne nepredpokladá, že bude sám aktívny na uvedenom relevantnom trhu.

123 Zo všetkých vyššie uvedených skutočností vyplýva, že z doslovného výkladu pojmu „dohody medzi podnikateľmi“ nevyplýva reštriktívny výklad pojmu „porušiteľ“, ktorý zastáva žalobkyňa.

c) O kontextuálnom a teleologickom výklade článku 81 ods. 1 ES

O požiadavke obmedzenia obchodnej autonómie

124 Žalobkyňa na podporu svojho žalobného dôvodu okrem iného tvrdí, že z pojmu „porušiteľ“ nevyhnutne vyplýva, že táto osoba obmedzuje svoju vlastnú obchodnú autonómiu voči svojim konkurentom a tak porušuje požiadavku autonómie uvedenú v článku 81 ods. 1 ES, podľa ktorej každý hospodársky subjekt musí autonómne určiť politiku, ktorú mieni uplatňovať na spoločnom trhu.

125 Ako však uvádza žalobkyňa, pričom odkazuje na relevantnú judikatúru, požiadavka autonómie bola rozvinutá najmä v rámci judikatúry týkajúcej sa rozlišovania medzi zakázanými zosúladenými postupmi a povoleným paralelným správaním medzi súťažiteľmi (pozri v tomto zmysle rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, body 115 až 117 a tam citovanú judikatúru, a Adriatica di Navigazione/Komisia, už citovaný v bode 107 vyššie, bod 89). Okrem toho z rozlišovania, ktorým sa zaoberá judikatúra, a to na jednej strane medzi existenciou dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž v zmysle článku 81 ods. 1 ES a na druhej strane prítomnosťou samotného jednostranného opatrenia podniku smerujúceho k uloženiu určitého správania iným podnikom, vyplýva, že obmedzenie hospodárskej súťaže musí vyplývať, pokiaľ ide o realizáciu stanoveného správania, z prejavu zhodnej vôle medzi zúčastnenými podnikmi, vykonaného dostatočným spôsobom (pozri v tomto zmysle

rozsudky BAI a Komisia/Bayer, už citovaný v bode 120 vyššie, body 96 až 102 a 141, a Komisia/Volkswagen, už citovaný v bode 118 vyššie, bod 37). Z toho vyplýva, že na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, požiadavka autonómie nie je priamo spojená s otázkou, v prejednávanej veci irelevantnou (pozri body 120 až 123 vyššie), či podniky obmedzujúce svoju obchodnú slobodu sú, alebo nie sú aktívne v rovnakom odvetví činnosti alebo na rovnakom relevantnom trhu, alebo skôr s pojmami „zosúladené postupy“ a „dohoda“, pričom tieto pojmy vyžadujú dôkaz dostatočne presného a jasného prejavu zhody vôle medzi zúčastnenými podnikmi.

126 Žalobkyňa okrem toho preceňuje význam kritéria obmedzenia obchodnej slobody v rámci posúdenia existencie obmedzenia hospodárskej súťaže v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Ako však vyplýva z ustálenej judikatúry, akákoľvek dohoda medzi podnikmi alebo akékoľvek rozhodnutie združenia podnikov, ktoré obmedzuje slobodu činnosti účastníkov alebo jedného z nich, nespadá nevyhnutne pod zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES. Na účely uplatnenia tohto ustanovenia na konkrétny prípad je totiž najprv potrebné zobrať do úvahy celkový kontext, v ktorom boli uvedená dohoda alebo uvedené rozhodnutie prijaté alebo v ktorom spôsobujú svoje účinky, a konkrétnejšie ich ciele (rozsudky Súdneho dvora Wouters a i., už citovaný v bode 99 vyššie, bod 97, a z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen/Komisia, C-519/04 P, Zb. s. I-6991, bod 42). V tomto zmysle Súd prvého stupňa upresnil, že nebolo opodstatnené sa domnievať, celkom abstraktne a nerozdielne, že na každú dohodu obmedzujúcu slobodu konania strán alebo jednej z nich sa nevyhnutne vzťahuje zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES, ale že na účely analýzy uplatniteľnosti tohto ustanovenia na dohodu treba vziať do úvahy konkrétny rámec, v ktorom táto dohoda nadobúda účinky, najmä hospodársky a právny kontext, v ktorom pôsobia dotknuté podniky, povahu tovarov a/alebo služieb dotknutých touto dohodou, ako aj skutočné podmienky fungovania a štruktúry trhu (pozri rozsudok M6 a i./Komisia, už citovaný v bode 120 vyššie, bod 76 a tam citovanú judikatúru).

127 Vzhľadom na tento kontextuálny pojem obmedzenia hospodárskej súťaže teda nie je vylúčené, aby sa podnik mohol zúčastniť na vykonaní takéhoto obmedzenia, aj keď neobmedzuje svoju vlastnú slobodu konať na trhu, na ktorom je predovšetkým aktívny. Každý iný výklad by totiž mohol viesť k zmenšeniu rozsahu zákazu uvedeného

v článku 81 ods. 1 ES v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore s jeho potrebným účinkom a jeho hlavným cieľom vykladaným s ohľadom na článok 3 ods. 1 písm. g) ES, a síce zabezpečiť zachovanie nenarušenej hospodárskej súťaže vnútri spoločného trhu, vzhľadom na to, že by nebolo možné pokračovať v aktívnom prispievaní podniku k obmedzovaniu hospodárskej súťaže iba preto, lebo tento príspevok nevychádza z hospodárskej činnosti na relevantnom trhu, na ktorom k tomuto obmedzeniu dochádza, alebo má za cieľ dôjsť. Treba upresniť, že, ako tvrdí Komisia, iba zodpovednosť každého „podnikateľa" v zmysle článku 81 ods. 1 ES môže úplne zaručiť tento potrebný účinok, keďže umožňuje sankcionovať vytváranie nových foriem kolúzie za pomoci podnikov, ktoré nie sú aktívne na trhoch dotknutých obmedzením hospodárskej súťaže, s cieľom obísť zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES, a predchádzať vytváraniu takýchto foriem kolúzie.

128 Súd prvého stupňa z toho vyvodzuje, že znenie výrazu „dohody medzi podnikateľmi" s ohľadom na ciele sledované v článku 81 ods. 1 ES a v článku 3 ods. 1 písm. g) ES smeruje k potvrdeniu existencie koncepcie kartelu a podniku ako porušiteľa, v ktorej sa nerozlišuje podľa odvetví alebo trhu, na ktorom sú dotknuté podniky aktívne.

O podmienkach, za ktorých účasť podniku na kartelovej dohode zakladá porušenie článku 81 ods. 1 ES

129 Ďalej je potrebné pripomenúť judikatúru týkajúcu sa podmienok, ktoré musí spĺňať účasť podniku na kartelovej dohode, aby tento podnik mohol byť považovaný za spolupáchateľa protiprávneho konania.

130 V tejto súvislosti na dostatočné preukázanie účasti podniku na kartelovej dohode postačuje, aby Komisia preukázala, že dotknutý podnik sa zúčastnil na stretnutiach, počas ktorých boli uzavreté protisúťažné dohody, bez toho, aby voči nim zjavne vyjadril

námietky. Na preukázanie účasti podniku na jedinej dohode, tvorenej súborom protiprávnych konaní rozložených v čase, musí Komisia dokázať, že tento podnik mal úmysel svojím vlastným správaním prispieť k spoločným cieľom, ktoré sledovali všetci účastníci, a že mal vedomosť o podstatných úkonoch, ktoré ostatné podniky plánovali alebo vykonali pri sledovaní týchto cieľov, alebo ich mohol primerane predvídať a bol pripravený podstúpiť riziko, ktoré predstavovali. Z tohto pohľadu schválenie nezákonnej iniciatívy mlčky, bez verejného dištancovania sa od jej obsahu alebo bez jej oznámenia úradom, vedie k podpore porušovania a sťažuje jeho odhalenie. Takáto podpora predstavuje pasívny spôsob účasti na porušení, a teda je spôsobilá založiť zodpovednosť podniku v rámci jedinej dohody (pozri v tomto zmysle rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, body 83 a 87; Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, body 81 až 84, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, body 142 a 143; pozri takisto rozsudok Tréfileurope/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 85 a tam citovanú judikatúru). Okrem toho z judikatúry vyplýva, že tieto zásady sa uplatnia *mutatis mutandis* vo vzťahu k stretnutiam, na ktorých sa zúčastnili nielen súťažitelia výrobcovia, ale aj ich klienti (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. júla 2001, Tate & Lyle a i./Komisia, T-202/98, T-204/98 a T-207/98, Zb. s. II-2035, body 62 až 66).

131 Okrem toho, pokiaľ ide o určenie osobnej zodpovednosti podniku, ktorého účasť na kartelovej dohode nemá rovnaký rozsah a intenzitu ako v prípade ostatných podnikov, z judikatúry vyplýva, že dohody a zosúladené postupy, ktorých sa týka článok 81 ods. 1 ES, nevyhnutne vyplývajú z prispenia viacerých podnikov, ktoré sú všetky spolupáchateľmi protiprávneho konania, ale ktorých účasť môže mať rôzne formy, predovšetkým v závislosti od vlastností dotknutého trhu a postavenia každého z týchto podnikov na tomto trhu, sledovaných cieľov a zvolených alebo zamýšľaných spôsobov vykonania. Samotná okolnosť, že každý podnik sa zúčastnil na porušení vo formách, ktoré sú mu vlastné, však sama osebe nestačí na vylúčenie jeho zodpovednosti za celé porušenie vrátane správania, ktoré fakticky uskutočňujú iné zúčastnené podniky, ale ktoré má rovnaký cieľ a rovnaký protisúťažný účinok (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, body 78 až 80).

132 Skutočnosť, že určitý podnik sa nezúčastnil na všetkých prvkoch, ktoré zakladajú kartel, alebo že hral malú rolu v tých častiach, na ktorých sa zúčastnil, však nie je podstatná na preukázanie porušenia vo vzťahu k nemu. Aj keď obmedzený význam účasti dotknutého podniku v prípade potreby nemôže spochybniť jeho osobnú zodpovednosť za celé porušenie, v každom prípade môže ovplyvniť posúdenie jeho rozsahu a závažnosti, a teda stanovenie úrovne sankcie (pozri v tomto zmysle rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, bod 90; Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 86, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, bod 145).

133 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že pokiaľ ide o vzťah medzi súťažiteľmi pôsobiacimi na rovnakom relevantnom trhu, ako aj o vzťah medzi takýmito súťažiteľmi a ich klientmi, judikatúra uznáva spoločnú zodpovednosť podnikov ako spolupáchateľov a/alebo pomocníkov protiprávneho konania v zmysle článku 81 ods. 1 ES, pričom sa domnieva, že objektívna podmienka na účely pripísania rozličných protiprávnych konaní, predstavujúcich celok kartelovej dohody, dotknutému podniku je splnená vtedy, ak tento podnik prispel k jej vykonaniu, hoci aj podriadeným, vedľajším alebo pasívnym spôsobom, napríklad schválením mlčky a neoznámením takejto kartelovej dohody orgánom, pričom obmedzený význam tohto prispenia možno v prípade potreby zohľadniť v rámci stanovenia úrovne sankcie.

134 Pripísanie celého protiprávneho konania zúčastnenému podniku závisí okrem toho od prejavu jeho vlastnej vôle, z ktorého vyplýva, že súhlasí, hoci aj mlčky, s cieľmi kartelu. Táto subjektívna podmienka je na jednej strane vlastná kritériu schválenia kartelu mlčky a kritériu verejného dištancovania sa od jeho obsahu (rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 84, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, bod 143; rozsudok Tréfileurope/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 85) v rozsahu, v akom tieto kritériá predstavujú domnienku, že dotknutý podnik naďalej súhlasí s cieľmi a vykonávaním kartelovej dohody, a na druhej strane predstavuje odôvodnenie, na základe ktorého možno dotknutý podnik považovať za spoluzodpovedný, keďže mal úmysel svojím vlastným správaním prispieť

k spoločným cieľom, ktoré sledovali všetci účastníci, a mal vedomosť o protiprávnom konaní ostatných účastníkov, resp. ho mohol odôvodnene predvídať a bol pripravený podstúpiť riziko, ktoré predstavovalo (rozsudky Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, body 83 a 87, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 23 vyššie, bod 83).

135 Pripísanie celého protiprávneho konania dotknutému podniku je v súlade s požiadavkami zásady osobnej zodpovednosti iba vtedy, ak sú dodržané podmienky uvedené v bodoch 133 a 134 vyššie (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bod 65 vyššie, bod 84).

136 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 115 až 127 vyššie sa Súd prvého stupňa domnieva, že tieto zásady sa uplatňujú *mutatis mutandis* na účasť podniku, ktorého hospodárska činnosť a profesionálna odbornosť mu umožňujú, že nemôže nepoznať protisúťažný charakter predmetných správaní a spáchaniu porušenia tak poskytnúť nezanedbateľnú podporu. Vzhľadom na tieto podmienky nie je možné súhlasiť s tvrdením žalobkyne, podľa ktorého sa poradenský podnik nemôže považovať za spolupáchateľa protiprávneho konania z dôvodu, že jednak nevykonáva hospodársku činnosť na relevantnom trhu ovplyvnenom obmedzením hospodárskej súťaže a jednak prispel ku kartelovej dohode iba podriadeným spôsobom.

O výklade článku 81 ods. 1 ES s ohľadom na zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*

137 Žalobkyňa v každom prípade v podstate tvrdí, že „jednotná“ koncepcia páchateľa protiprávneho konania v zmysle článku 81 ods. 1 ES je nezlučiteľná s požiadavkami,

ktoré vyplývajú jednak zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* v zmysle článku 7 ods. 1 EDĽP a jednak zo spoločných pravidiel právnych poriadkov členských štátov týkajúcich sa rozlišovania medzi páchateľmi a pomocníkmi, ktoré sa majú používať tak v trestnom práve, ako aj v súťažnom práve.

138 V tejto súvislosti Súd prvého stupňa najprv zdôrazňuje, že, ako sa uvádza v bode 45 vyššie, základné práva tvoria neoddeliteľnú súčasť všeobecných zásad práva, ktorých dodržiavanie súd Spoločenstva zabezpečuje, pričom osobitne berie do úvahy EDĽP ako zdroj inšpirácie.

139 Ďalej je potrebné pripomenúť, že súd Spoločenstva použil zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* ako všeobecnú zásadu práva Spoločenstva vo veciach týkajúcich sa súťažného práva, pričom zohľadnil judikatúru ESĽP (pozri rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, bod 215 a nasl., a rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb. s. II-3435, bod 71 a nasl. a tam citovanú judikatúru). Táto zásada vo všeobecnosti vyžaduje najmä jasnosť a presnosť všetkých predpisov Spoločenstva, osobitne pokiaľ tieto predpisy ukladajú alebo umožňujú ukladať sankcie, aby dotknuté osoby mohli jednoznačne poznať práva a povinnosti, ktoré z nich vyplývajú, a podľa toho konať. Táto zásada platí tak pre normy trestnoprávnej povahy, ako aj pre osobitné správne nástroje, ktoré ukladajú alebo umožňujú ukladať správne sankcie (pozri v tomto zmysle rozsudky Maizena, už citovaný v bode 85 vyššie, body 14 a 15, a X, už citovaný v bode 84 vyššie, bod 25), ako sú sankcie uložené na základe nariadenia č. 17.

140 Okrem toho z ustáleného výkladu článku 7 ods. 1 EDĽP, ktorý podáva ESĽP, vyplýva, že zásada zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)*, ktorá je v tom článku zakotvená, nariaďuje predovšetkým nepoužívať trestné právo extenzívnym spôsobom v neprospech obvineného, najmä nie analogicky. Z toho vyplýva, že protiprávne konanie musí byť v zákone jasne definované, pričom táto podmienka je splnená vtedy, ak sa jednotlivec môže zo znenia relevantného ustanovenia a v prípade potreby pomocou jeho výkladu zo strany súdu dozvedieť, aké akty alebo opomenutia zakladajú jeho trestnoprávnu zodpovednosť. V tejto

súvislosti ESĽP upresnil, že pojem právo, ktorý sa používa v článku 7 EDĽP, zodpovedá pojmu zákon, ktorý je uvedený v iných článkoch EDĽP, a že zahŕňa právo tak legislatívneho, ako aj judikatúrneho pôvodu a prináša so sebou kvalitatívne podmienky, najmä podmienky prístupu a predvídateľnosti (pozri rozsudky ESĽP Kokkinakis v. Grécko z 25. mája 1993, séria A, č. 260-A, § 40, 41 a 52; S. W. v. Spojené kráľovstvo, už citovaný v bode 104 vyššie, § 35; Cantoni v. Francúzsko z 15. novembra 1996, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí*, 1996-V, s. 1627, § 29; Baskaya a Okçuoglu v. Turecko z 8. júla 1999, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí*, 1999-IV, s. 308, § 36; Coëme v. Belgicko z 22. júna 2000, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí,* 2000-VII, s. 1, § 145; E. K. v. Turecko zo 7. februára 2002, žaloba č. 28496/95, § 51; pozri tiež rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, bod 216).

141 Vzhľadom na túto judikatúru nemôže byť zásada zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* vykladaná tak, že vylučuje postupné ujasňovanie pravidiel trestnoprávnej zodpovednosti prostredníctvom súdneho výkladu (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, bod 217). Podľa judikatúry ESĽP totiž, hoci bude právne ustanovenie vrátane trestného práva upravené akokoľvek jasne, nevyhnutne existuje časť súdneho výkladu a vždy bude potrebné vyjasňovať nejasné body a prispôsobovať znenie v závislosti od vývoja okolností. Okrem toho podľa ESĽP je v právnych tradíciách zmluvných štátov EDĽP pevne stanovené, že judikatúra ako zdroj práva nevyhnutne prispieva k postupnému vývoju trestného práva (rozsudok ESĽP S. W. v. Spojené kráľovstvo, už citovaný v bode 104 vyššie, § 36). V tejto súvislosti ESĽP uznal, že zákony nepredstavujú absolútnu istotu a že mnoho z nich z dôvodu nevyhnutnosti vyhnúť sa prílišnej tvrdosti a prispôsobiť sa zmenám situácie obsahuje viac či menej nejasné formulácie, pričom ich výklad a uplatňovanie závisí od praxe (rozsudky ESĽP Kokkinakis v. Grécko, už citovaný v bode 140 vyššie, § 40 a 52, a E. K. v. Turecko, už citovaný v bode 140 vyššie, § 52; rozsudok Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný v bode 139 vyššie, bod 80). ESĽP tak okrem samotného textu zákona berie pri posúdení určitého alebo neurčitého charakteru použitých pojmov do úvahy aj ustálenú a uverejnenú judikatúru (rozsudok ESĽP G. v. Francúzsko z 27. septembra 1995, séria A, č. 325-B, § 25).

142 Ak teda zásada zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* v zásade umožňuje postupné ujasňovanie pravidiel trestnoprávnej zodpovednosti prostredníctvom súdneho výkladu, môže brániť retroaktívnemu uplatňovaniu nového výkladu normy stanovujúcej porušenie. Je to tak predovšetkým vtedy, ak výsledok takéhoto výkladu nebolo možné v čase, keď k porušeniu došlo, rozumne predvídať najmä vzhľadom na výklad, ktorého sa v tomto období pridŕžala judikatúra týkajúca sa dotknutého právneho ustanovenia. Okrem toho pojem predvídateľnosť závisí vo veľkej miere od obsahu dotknutého textu, od oblasti, na ktorú sa vzťahuje, ako aj od počtu a charakteru osôb, ktorým je určený, a nebráni tomu, aby dotknutá osoba požiadala o radu odborne spôsobilé osoby s cieľom posúdiť spôsobom primeraným okolnostiam prípadu dôsledky, ktoré môžu z daného aktu vyplynúť. Ide najmä o profesionálov, ktorí sú zvyknutí na veľkú obozretnosť pri výkone svojej profesie. Takisto možno od nich očakávať, že s osobitnou obozretnosťou posúdia riziká, ktoré táto profesia zahŕňa (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, body 217 až 219, odkazujúce na rozsudok Cantoni v. Francúzsko, už citovaný v bode 140 vyššie, bod 35).

143 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že výklad rozsahu článku 81 ods. 1 ES a konkrétne pojmu „dohoda“ a „podnikateľ“, podľa ktorého do jeho pôsobnosti patrí každý podnik, ktorý prispel k vykonaniu kartelovej dohody, hoci tento podnik nie je aktívny na relevantnom trhu dotknutom obmedzením hospodárskej súťaže, musí byť v štádiu spáchania inkriminovaných skutočností dostatočne predvídateľný, s ohľadom na znenie tohto ustanovenia, ako ho vykladá judikatúra.

144 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že pojmy „dohoda“ a „podnik“ v zmysle článku 81 ods. 1 ES predstavujú neurčité právne pojmy, ktorých upresnenie rozsahu prináleží v poslednej inštancii súdu Spoločenstva, pričom ich uplatňovanie zo strany správnych orgánov podlieha úplnému súdnemu preskúmaniu. Vzhľadom na tieto skutočnosti má postupné vyjasňovanie pojmov „dohoda“ a „podnik“ súdom Spoločenstva rozhodujúci význam na účely posúdenia určitého a predvídateľného charakteru ich konkrétneho uplatnenia.

145 Súd prvého stupňa sa na jednej strane domnieva, že s ohľadom na ustálenú judikatúru uvedenú v bodoch 115 až 128 vyššie je pojem „dohody medzi podnikateľmi“ uvedený v článku 81 ods. 1 ES dostatočne presným výrazom koncepcie kartelu a porušiteľa, ktorá je opísaná v bode 128 vyššie, keďže tieto pojmy opisujú každý podnik, ktorý sa správa koluzívnym spôsobom, a to bez ohľadu na odvetvie činnosti alebo relevantný trh, na ktorom je tento podnik aktívny, s cieľom umožniť mu, aby nemohol nevedieť, alebo dokonca nespoznať, že v prípade takéhoto správania sa vystavuje stíhaniu.

146 Na druhej strane, ako sa uvádza v bodoch 129 až 135 vyššie, existuje ustálená judikatúra týkajúca sa na základe článku 81 ods. 1 ES spoluzodpovednosti podnikov ako spolupáchateľov a/alebo pomocníkov celkového protiprávneho konania, ktorým sa vzájomne pripisuje protiprávne konanie iných zúčastnených podnikov. Táto judikatúra, ktorá sa takisto zakladá na „jednotnej“ koncepcii pojmov kartel a páchateľ protiprávneho konania, jasne a presne ukazuje objektívne a subjektívne podmienky pripísateľnosti, ktoré musia byť splnené, aby podnik mohol byť považovaný za zodpovedného za protiprávne konanie spáchané viacerými spolupáchateľmi alebo pomocníkmi. V tejto súvislosti samotná skutočnosť, že Súdny dvor upresnil tieto zásady pripísateľnosti až v roku 1999 (rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 65 vyššie, bod 78 a nasl.), nemôže sama osebe ovplyvniť ich charakter, ktorý bol predvídateľný už v období rozhodujúcom z hľadiska skutočností vytýkaných žalobkyni, teda v období rokov 1993 až 1999, keďže určujúce prvky osobnej zodpovednosti s dostatočnou presnosťou vyplývajú už zo širokej koncepcie kartelu a podniku v zmysle článku 81 ods. 1 ES a z predchádzajúcej judikatúry Súdu prvého stupňa (pozri rozsudok Tréfileurope/Komisia, už citovaný v bode 108 vyššie, bod 85 a tam citovanú judikatúru). Okrem toho skutočnosť, že súd Spoločenstva sa doteraz nevyjadril k osobitnému prípadu spoluzodpovednosti poradenského podniku, ktorý nie je aktívny na tom istom trhu ako hlavní účastníci kartelovej dohody, nepostačuje na prijatie záveru, že správna prax a prax judikatúry konštatujúca spoluzodpovednosť takéhoto podniku, alebo prinajmenšom možnosť takejto spoluzodpovednosti nebola profesionálmi rozumne predvídateľná na základe tak znenia článku 81 ods. 1 ES, ako aj už citovanej judikatúry.

147 Napokon, pokiaľ ide o represívnu správnu prax v tejto súvislosti, je naopak potrebné pripomenúť, že, ako pripustila samotná žalobkyňa, Komisia už v roku 1980 rozhodla, že porušenie článku 81 ods. 1 ES pripísala poradenskému podniku, ktorý sa aktívne zúčastňoval na vykonávaní predmetnej kartelovej dohody spôsobom porovnateľným

s účasťou žalobkyne v prejednávanej veci (rozhodnutie Liatinové sklo v Taliansku, pozri najmä bod II. A. 4. *in fine* odôvodnení). V tejto súvislosti okolnosť, že Komisia tento prístup už vo viacerých neskorších rozhodnutiach nezaujala, neodôvodňuje záver, podľa ktorého takýto výklad rozsahu článku 81 ods. 1 ES nebol rozumne predvídateľný. Uvedené platí o to viac v prípade poradenského podniku, o ktorom sa musí predpokladať, že s ohľadom na rozhodovaciu prax Komisie od roku 1980 riadi svoje hospodárske činnosti s najväčšou opatrnosťou a zadovažuje si odborné rady najmä právnych expertov na posúdenie rizika spojeného so svojím správaním (pozri v tomto zmysle rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 113 vyššie, bod 219).

148 V tomto kontexte žalobkyňa nemôže oprávnene tvrdiť, že takýto výklad je v rozpore so spoločnými pravidlami členských štátov v oblasti osobnej zodpovednosti, ktoré rozlišujú medzi páchateľmi a pomocníkmi protiprávneho konania. Pravidlá, ktoré cituje žalobkyňa (pozri bod 81 vyššie), totiž patria iba do vnútroštátneho trestného práva a žalobkyňa nevysvetľuje, či a v akom rozsahu sa uplatňujú aj v príslušných vnútroštátnych právnych poriadkoch v oblasti správnej represie, konkrétne represie protisúťažných postupov.

149 Okrem toho ani z judikatúry ESĽP, ani z predchádzajúcej rozhodovacej praxe Európskej komisie pre ľudské práva nevyplýva, že v zmysle zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* je potrebné v rámci trestnej alebo správnej represie odlišovať páchateľa od pomocníka protiprávneho konania v tom zmysle, že pomocník nie je postihnuteľný, ak sa proti nemu v príslušnom právnom pravidle výslovne nestanovuje sankcia. Z toho naopak vyplýva, že aby bola táto zásada dodržaná, správanie predmetnej osoby musí zodpovedať definícii páchateľa predmetného deliktu, ktorú možno vyvodiť zo znenia predmetného ustanovenia, v prípade potreby s ohľadom na výklad poskytnutý judikatúrou. Ak je však táto definícia dostatočne široká v tom zmysle, že zahŕňa tak správanie hlavných páchateľov protiprávneho konania, ako aj správanie pomocníkov, nemôže dôjsť k porušeniu

zásady zákonnosti trestných činov a trestov (pozri a *contrario* rozsudok E. K. v. Turecko, už citovaný v bode 140 vyššie, § 55 a 56; rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva o prípustnosti L.—G. R. v. Švédsko z 15. januára 1997, žaloba č. 27032/95, s. 12).

150 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy Súd prvého stupňa zastáva názor, že každý podnik, ktorý sa správal koluzívne, vrátane poradenských podnikov, ktoré nie sú aktívne na relevantnom trhu ovplyvnenom obmedzením hospodárskej súťaže, mohol rozumne predpokladať, že zákaz stanovený v článku 81 ods. 1 ES sa naň v zásade vzťahuje. Tento podnik totiž nemohol nevedieť, resp. nebyť schopný porozumieť tomu, že už v rozhodovacej praxi Komisie a skoršej judikatúre Spoločenstva sa dostatočne jasne a presne nachádza základ na výslovné uznanie zodpovednosti poradenského podniku za porušenie článku 81 ods. 1 ES, ak tento podnik aktívne a vedome prispieva ku kartelovej dohode medzi výrobcami aktívnymi na trhu odlišnom od trhu, na ktorom on sám pôsobí.

d) O postavení žalobkyne ako spolupáchateľke kartelovej dohody

151 Ďalej je potrebné preskúmať, či v prejednávanej veci boli splnené objektívne a subjektívne podmienky, na ktorých je možné založiť spoluzodpovednosť žalobkyne tak, že sa jej pripíše protiprávne konanie iných zúčastnených podnikov. V tejto súvislosti treba najprv pripomenúť, že aby sa celé protiprávne konanie mohlo pripísať podniku, je potrebné, jednak aby tento podnik, hoci aj podriadeným spôsobom, prispel k predmetnému obmedzeniu hospodárskej súťaže, a jednak aby bola v tejto súvislosti splnená subjektívna podmienka týkajúca sa prejavu vôle tohto podniku.

152 Bez ohľadu na otázku, či žalobkyňa bola „zmluvnou“ stranou dohody z roku 1971 a dohody z roku 1975 a či zmluvy o výkone uzavreté s troma výrobcami organických peroxidov boli integrálnou súčasťou kartelovej dohody v širokom zmysle, Súd prvého stupňa konštatuje, že je preukázané, že žalobkyňa v období od roku 1993 do roku 1999 aktívne prispievala k vykonávaniu tejto kartelovej dohody.

153 Po prvé je nesporné, že žalobkyňa vo svojich priestoroch uchovávala a ukrývala originál dohody z roku 1971 a originál dohody z roku 1975 spoločností Atochem/Atofina a PC/Degussa, pričom druhú z týchto dohôd až do roku 2001, resp. do roku 2002 (odôvodnenia č. 63 a 83 napadnutého rozhodnutia). Po druhé žalobkyňa priznala, že členom kartelu vypočítavala a oznamovala rozdiely ich príslušných trhových podielov v porovnaní s dohodnutými kvótami, a to prinajmenšom do roku 1995, resp. do roku 1996, pričom išlo o činnosť, ktorá bola výslovne stanovená v dohode z roku 1971 a v dohode z roku 1975, a že vo svojich priestoroch uchovávala tajné dokumenty. Po tretie, pokiaľ ide o uskutočňovanie stretnutí medzi výrobcami organických peroxidov s protisúťažným prvkom, žalobkyňa priznala, že päť z týchto stretnutí organizovala a čiastočne sa na nich zúčastnila, pričom to isté platí o stretnutí v Amersfoorte 19. októbra 1998, ktoré slúžilo na prípravu návrhov rozdelenia kvót medzi výrobcami. Po štvrté je nesporné, že žalobkyňa pravidelne preplácala cestovné výdavky zástupcov výrobcov organických peroxidov, ktoré vznikli vzhľadom na ich účasť na stretnutiach s protisúťažným úmyslom, a to zjavne s cieľom v účtovných knihách uvedených výrobcov utajiť, resp. nenechať prezradiť stopy vykonávania kartelovej dohody (pozri body 63 a 102 vyššie).

154 Bez toho, aby bolo potrebné podrobne posudzovať prvky spochybňované medzi účastníkmi konania, týkajúce sa skutočného rozsahu účasti žalobkyne na kartelovej dohode, Súd prvého stupňa na základe skutočností uvedených v bode 153 vyššie dospel k záveru, že žalobkyňa aktívne prispievala k vykonávaniu kartelovej dohody a že na rozdiel od toho, čo tvrdí, medzi touto činnosťou a obmedzením hospodárskej súťaže na trhu organických peroxidov existovala dostatočne konkrétna a určujúca príčinná súvislosť. Žalobkyňa totiž na pojednávaní nepoprela existenciu tejto príčinnej súvislosti, ale poprela iba právnu kvalifikáciu svojho prispenia k aktu porušiteľa, pričom toto prispenie sa podľa nej môže kvalifikovať len ako akt účastníctva, ktorý mohol vykonať akýkoľvek iný poradenský podnik.

155 Okrem toho vzhľadom na tieto okolnosti nie je dôležité, že žalobkyňa nebola formálne a priamo zmluvnou stranou dohody z roku 1971 a dohody z roku 1975. Na jednej strane na účely uplatnenia článku 81 ods. 1 ES nie je určujúca otázka, či existuje, resp. neexistuje písomná alebo inak výslovná dohoda medzi zúčastnenými podnikmi, pokiaľ sa tieto podniky správajú koluzívnym spôsobom (pozri body 115 až 123 vyššie). Na druhej strane žalobkyňa sama uznáva, že prostredníctvom mlčky uzavretej dohody s výrobcami organických peroxidov prevzala na svoje vlastné meno a svoj vlastný účet také niektoré činnosti spoločnosti Fides osobitne stanovené v uvedených dohodách, akými sú výpočet a oznamovanie rozdielov od dohodnutých kvót. Je potrebné dodať, že vzhľadom na to, že Komisia sa uspokojila s tým, že žalobkyni uložila minimálnu pokutu vo výške 1 000 eur, a že žalobkyňa výšku tejto pokuty ako takú nespochybnila, Súd prvého stupňa sa nemôže vyjadriť k presnému rozsahu účasti žalobkyne, v akom by to mohlo mať vplyv na zákonnosť výšky uloženej pokuty.

156 Okrem toho Súd prvého stupňa s ohľadom na všetky objektívne okolnosti charakterizujúce účasť žalobkyne konštatuje, že žalobkyňa poskytla kartelu svoje odborné znalosti a svoju infraštruktúru za úplnej znalosti veci a vedome, aby tým prinajmenšom nepriamo získala prospech v rámci vykonávania individuálnych zmlúv o výkone, ktoré ju viazali k trom výrobcom organických peroxidov. Bez ohľadu na otázku, či tým žalobkyňa takisto vedome porušila pravidlá profesijnej etiky, ktorými je ako hospodársky poradca viazaná, zjavne nemohla buď nevedieť, alebo nepoznať protisúťažný a nezákonný cieľ kartelovej dohody, na ktorej sa podieľala, keďže tento cieľ sa prejavoval najmä v rámci dohody z roku 1971 a dohody z roku 1975, ktoré žalobkyňa uchovávala vo svojich priestoroch, v uskutočňovaní stretnutí s protisúťažným úmyslom a vo výmene citlivých informácií, na ktorej sa žalobkyňa aktívne zúčastňovala prinajmenšom do roku 1995, resp. do roku 1996.

157 Vzhľadom na všetky predchádzajúce skutočnosti Súd prvého stupňa konštatuje, že v rozsahu, v akom sa v napadnutom rozhodnutí stanovuje spoluzodpovednosť žalobkyne za protiprávne konanie, ktorého sa dopustili najmä spoločnosti AKZO,

Atochem/Atofina a PC/Degussa, toto rozhodnutie nepresahuje obmedzenia zákazu stanoveného v článku 81 ods. 1 ES, a preto Komisia tým, že žalobkyni uložila pokutu vo výške 1 000 eur, neprekročila svoje právomoci, ktoré sa jej zverujú v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17.

158 Vzhľadom na tieto skutočnosti sa Súd prvého stupňa domnieva, že nie je potrebné vyjadriť sa k otázke, či Komisia mohla oprávnene založiť zodpovednosť žalobkyne aj na pojme „rozhodnutie združenia podnikov". Ako Komisia pripustila na pojednávaní, v prejednávanej veci ide o čisto alternatívne, či dokonca podporné posúdenie, ktoré nemôže ani založiť právo, ani vyvrátiť hlavný prístup Komisie založený na pojmoch kartel a podnik. Rovnako nie je potrebné posudzovať, či Komisia správne preskúmala a vyhodnotila niektoré dôkazy v neprospech žalobkyne, ktoré nie sú určujúce na vyriešenie tohto sporu. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že tvrdenia žalobkyne uvedené v bodoch 77 až 79 vyššie smerujú iba na podporu dôvodnosti tohto žalobného dôvodu a nepredstavujú samostatný žalobný dôvod.

159 V dôsledku toho je potrebné druhý žalobný dôvod zamietnuť ako nedôvodný.

D — *O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery*

1. *Tvrdenia účastníkov konania*

160 Žalobkyňa sa domnieva, že vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax Komisie mohla od roku 1983 legitímne očakávať, že Komisia posúdi jej správanie rovnakým spôsobom ako porovnateľné správanie iných poradenských podnikov v predchádzajúcich veciach.

Napadnuté rozhodnutie je preto v rozpore so zásadou ochrany legitímnej dôvery. Žalobkyňa sa domnieva, že hoci sú rozhodnutia Komisie záväzné iba pre osoby, ktorým sú určené, predstavujú, najmä ak stanovujú ustálenú rozhodovaciu prax, právne akty majúce význam pre porovnateľné situácie. Možnosť osoby podliehajúcej súdnej právomoci spoliehať sa na pokračovanie určitej rozhodovacej praxe si zaslúži o to väčšiu ochranu, že článok 81 ES patrí medzi početné neurčité právne pojmy, ktorých konkretizácia prostredníctvom takejto praxe je nevyhnutná.

161 Žalobkyňa tvrdí, že zásada ochrany legitímnej dôvery, ako ju uznáva judikatúra (rozsudok Súdneho dvora z 3. mája 1978, Töpfer a i., 112/77, Zb. s. 1019, bod 19, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 1999, Vlaamse Televisie Maatschappij/Komisia, T-266/97, Zb. s. II-2329, bod 71), Komisii zakazuje, aby bez upozornenia upustila od svojej vlastnej rozhodovacej praxe týkajúcej sa článku 81 ES a aby retroaktívne kvalifikovala protiprávne konanie a uložila pokutu za konanie, ktoré bolo doteraz považované za nepatriace do pôsobnosti tohto článku. Od roku 1983 pritom Komisia na rozdiel od svojho prístupu v rozhodnutí Liatinové sklo v Taliansku nepovažovala pomoc, ktorú poskytujú poradenské podniky, ktoré nie sú stranami dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž, za protiprávne konanie (pozri najmä rozhodnutia Valce z taveného železa a ocele z roku 1983, Polypropylén z roku 1986, PEBD z roku 1988 a Kartón z roku 1994). V čase svojho vzniku na konci roka 1993 pritom žalobkyňa mohla legitímne očakávať, že pomoc poskytovaná trom výrobcom organických peroxidov nie je už kvalifikovaná ako porušenie článku 81 ods. 1 ES. Podľa žalobkyne jej činnosť totiž nepresahovala rámec činnosti iných poradenských podnikov vo veciach, ktoré viedli k vydaniu rozhodnutia Valce z taveného železa a ocele alebo rozhodnutia Kartón. V dôsledku toho Komisia nemala žalobkyňu považovať za zodpovednú za porušenie článku 81 ods. 1 ES a uložiť jej pokutu.

162 Komisia sa domnieva, že tento žalobný dôvod je potrebné zamietnuť.

2. *Posúdenie Súdom prvého stupňa*

163 Súd prvého stupňa sa domnieva, že vzhľadom na to, že v súťažnom práve Spoločenstva sa uznáva zásada spoluzodpovednosti poradenského podniku, ktorý sa zúčastnil na kartelovej dohode, zásada ochrany legitímnej dôvery nemôže v prejednávanom prípade znemožniť zmenu rozhodovacej praxe Komisie. Ako totiž vyplýva z bodov 112 až 150 vyššie, táto zmena praxe sa zakladá na správnom výklade rozsahu zákazu stanoveného v článku 81 ods. 1 ES. Výklad neurčitého právneho pojmu „dohoda medzi podnikateľmi" prináleží v poslednej inštancii súdu Spoločenstva, pričom Komisia nemá pri rozhodovaní priestor, ktorý by jej v prípade potreby umožnil upustiť od stíhania poradenského podniku, ktorý spĺňa uvedené kritériá spoluzodpovednosti. Naproti tomu na základe svojho poverenia stanoveného v článku 85 ods. 1 ES je Komisia povinná starať sa o uplatňovanie zásad stanovených v článku 81 ES a *ex offo* vyšetrovať všetky prípady predpokladaného porušenia uvedených zásad, ako ich vykladá súd Spoločenstva. Vzhľadom na to v rozsahu, v akom sa aj napriek rozhodnutiu Liatinové sklo v Taliansku rozhodovacia prax Komisie pred vydaním napadnutého rozhodnutia mohla zdať v rozpore s vyššie uvedeným výkladom článku 81 ods. 1 ES, táto prax nemohla v dotknutých podnikoch založiť odôvodnené očakávania.

164 Okrem toho, ako vyplýva z bodov 147 a 148 vyššie, táto zmena rozhodovacej praxe Komisia bola pre žalobkyňu predvídateľnejšia o to viac, že existoval precedens, a síce rozhodnutie Liatinové sklo v Taliansku z roku 1980. Okrem toho, ako vyplýva z bodu 163 vyššie, rozhodovacia prax Komisie po roku 1980 nemohla byť rozumne chápaná ako definitívne upustenie od pôvodného prístupu sledovaného v rozhodnutí Liatinové sklo v Taliansku. Navyše, aj keď Komisia v rozhodnutí Polypropylén z roku 1986 nekvalifikovala spoločnosť Fides Trust ako porušiteľa, v tomto rozhodnutí systém výmeny informácií založený a riadený uvedenou spoločnosťou jasne odsúdila ako nezlučiteľný s článkom 81 ods. 1 ES (rozhodnutie Polypropylén, odôvodnenie č. 106 a článok 2; pozri tiež rozhodnutie Kartón, odôvodnenie č. 134). Vzhľadom na tieto skutočnosti rozhodovacia prax Komisie po roku 1980, ktorá sa obmedzovala na to, že neodsudzovala a nesankcionovala zúčastnené poradenské podniky, pričom však

z právneho hľadiska neodmietla koncepciu pôvodne sledovanú v rozhodnutí Liatinové sklo v Taliansku, nemohla mať u žalobkyne za následok vznik odôvodneného očakávania, že Komisia sa v budúcnosti zdrží stíhania poradenských podnikov, ak sa tieto podniky zúčastnia na kartelovej dohode.

165 V dôsledku toho je potrebné tento žalobný dôvod zamietnuť ako nedôvodný.

E — *O štvrtom žalobnom dôvode predloženom subsidiárne, založenom na porušení zásady právnej istoty a zásady určitosti trestného práva*

1. *Tvrdenia účastníkov konania*

166 Žalobkyňa tvrdí, že právna analýza Komisie je, pokiaľ ide o ňu, natoľko neurčitá a rozporuplná, že je v rozpore so zásadou právnej istoty a zásadou určitosti trestného práva *(nulla poena sine lege certa)*. Komisia s nevyhnutnou jasnosťou neupresnila hranice a limity protiprávneho a postihnuteľného správania poradenského podniku, akým je aj žalobkyňa, a zbavila ju tak právnej istoty, ktorá sa vyžaduje v právnom štáte.

167 Žalobkyňa pripomína, že zásada určitosti trestného práva *(nulla poena sine lege certa)*, ktorá je vymedzená v článku 7 ods. 1 EDĽP a uznávaná ako všeobecná zásada práva Spoločenstva, je logickým následkom zásady právnej istoty (rozsudok X, už citovaný

v bode 84 vyššie, bod 25). Táto posledná uvedená zásada je základnou zásadou práva Spoločenstva (rozsudky Súdneho dvora zo 14. mája 1975, CNTA/Komisia, 74/74, Zb. s. 533, bod 44; z 12. novembra 1981, Salumi a i., 212/80 až 217/80, Zb. s. 2735, bod 10, a z 22. februára 1984, Kloppenburg, 70/83, Zb. s. 1075, bod 11), v zmysle ktorej sa najmä vyžaduje, aby právna úprava Spoločenstva bola istá a aby jej uplatňovanie bolo pre osoby podliehajúce súdnej právomoci predvídateľné. Žalobkyňa upresňuje, že rozhodnutia Komisie prijaté na základe článku 81 ES, ktorými sa ukladajú pokuty, ktorých výška môže byť obzvlášť vysoká, musia zodpovedať osobitne vysokému stupňu presnosti a istoty (rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1980, Komisia/Spojené kráľovstvo, 32/79, Zb. s. 2403, bod 46), aby dotknuté podniky mohli kontrolovať a určovať svoje správanie s ohľadom na dostatočne jasné a konkrétne kritériá, pokiaľ ide o nezákonný charakter určitej činnosti, a v závislosti od nich.

168 Na rozdiel od týchto požiadaviek Komisia v napadnutom rozhodnutí uvádza takmer na piatich stranách dôvody, pre ktoré sa domnieva, že žalobkyňa porušila článok 81 ods. 1 ES (odôvodnenie č. 331 a nasl. uvedeného rozhodnutia). Z tohto odôvodnenia však jasne nevyplýva, ktoré konkrétne akty patria do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES a ktoré tam nepatria (pozri najmä odôvodnenia č. 339, 343, 344 a 349 napadnutého rozhodnutia). Žalobkyňa dodáva, že Komisia jej nesprávne vytýka, že poskytovala právne rady (odôvodnenie č. 339 napadnutého rozhodnutia). Aj keby sa to preukázalo, skutočnosť, že žalobkyňa poskytuje právne rady, sa nemôže považovať za porušenie súťažných pravidiel. Komisia v každom prípade nemôže považovať súbor právnych rád a aktov pomoci žalobkyne, ktoré sú uvedené v napadnutom rozhodnutí, za zakladajúce porušenie článku 81 ods. 1 ES, zatiaľ čo, ak sa tieto akty posudzujú jednotlivo, takéto porušenie nezakladajú. Inak by bolo nemožné predvídať, v ktorom okamihu sa povolený akt stáva protiprávnym. Žalobkyňa ďalej Komisii vytýka, že v odôvodnení č. 332 a nasl. napadnutého rozhodnutia sa vyjadrila nejasne, nezrozumiteľne a rozporuplne k jej údajnej účasti v kartelovej dohode. Pokiaľ ide o tvrdenie Komisie

týkajúce sa nesamostatnosti tohto žalobného dôvodu, žalobkyňa tvrdí, že aj za predpokladu, že by bola vinná z porušenia súťažného práva, z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva s požadovanou jasnosťou a presnosťou, ktoré konkrétne akty, ktoré sa jej vytýkajú, zakladajú porušenie článku 81 ods. l ES.

169 Keďže neexistuje jasná odpoveď na otázku, z akého dôvodu a akým spôsobom žalobkyňa porušila článok 81 ods. 1 ES, napadnuté rozhodnutie musí byť zrušené z dôvodu porušenia zásady určitosti trestného práva a zásady právnej istoty.

170 Komisia sa domnieva, že tento žalobný dôvod je potrebné zamietnuť v rozsahu, v akom je iba opakovaním druhého žalobného dôvodu.

2. *Posúdenie Súdom prvého stupňa*

171 Súd prvého stupňa najprv konštatuje, že v rámci tohto žalobného dôvodu žalobkyňa uvádza predovšetkým tie isté tvrdenia ako v rámci druhého a tretieho žalobného dôvodu. Stačí sa teda odvolať na odôvodnenia uvedené v bodoch 112 až 159 vyššie, aby sa dospelo k záveru, že v napadnutom rozhodnutí je uvedený dostatok prvkov preukazujúcich aktívnu a vedomú účasť žalobkyne na kartelovej dohode, na základe ktorých ju možno považovať za zodpovednú za porušenie článku 81 ods. 1 ES, bez ohľadu na skutočný podrobný rozsah tejto účasti.

172 Aj za predpokladu, že tento žalobný dôvod sa musí takisto chápať tak, že sa ním uplatňuje porušenie povinnosti odôvodnenia v zmysle článku 253 ES, z týchto odôvodnení tiež vyplýva, že napadnuté rozhodnutie obsahuje všetky relevantné prvky, ktoré žalobkyni umožňujú napadnúť jeho dôvodnosť a Súdu prvého stupňa vykonávať jeho súdne preskúmanie v zmysle judikatúry stanovenej v tejto súvislosti (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. decembra 2006, Organizácia mudžahedínov iránskeho ľudu/Rada, T-228/02, Zb. s. II-4665, bod 138 a tam citovanú judikatúru).

173 Vzhľadom na to je potrebné tento žalobný dôvod takisto zamietnuť ako nedôvodný.

F — *O piatom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady právnej istoty a zásady určitosti trestného práva článkom 3 druhým odsekom napadnutého rozhodnutia*

1. *Tvrdenia účastníkov konania*

174 Žalobkyňa zastáva názor, že keďže neexistuje jasné a presné označenie protiprávnych aktov, ktoré sa jej vytýkajú, tak právna analýza, ako aj článok 3 druhý odsek napadnutého rozhodnutia sú v rozpore so zásadami právnej istoty a určitosti trestného práva. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa totiž presne neuvádza, ktorými konkrétnymi aktmi mala žalobkyňa porušiť článok 81 ods. 1 ES. Rovnako žalobkyňa nemôže vedieť ani to, na ktoré z jej aktov sa vzťahuje povinnosť stanovená v článku 3 uvedeného rozhodnutia. Z toho vyplýva, že článok 3 je v rozpore s „požiadavkou istoty a predvídateľnosti“ právnej úpravy Spoločenstva, ktorá sa uplatňuje osobitne prísne

v prípadoch, keď ide o právnu úpravu, ktorá by mohla mať finančné dôsledky, aby sa umožnilo dotknutým osobám presne sa oboznámiť s rozsahom povinností, ktoré im ukladá (rozsudky Súdneho dvora z 9. júla 1981, Gondrand a Garancini, 169/80, Zb. s. 1931, body 17 a 18; z 15. decembra 1987, Írsko/Komisia, 325/85, Zb. s. 5041, bod 18, a Holandsko/Komisia, 326/85, Zb. s. 5091, bod 24; z 22. februára 1989, Komisia/Francúzsko a Spojené kráľovstvo, 92/87 a 93/87, Zb. s. 405, bod 22; z 13. marca 1990, Komisia/Francúzsko, C-30/89, Zb. s. I-691, bod 23; zo 17. júla 1997, National Farmers' Union a i., C-354/95, Zb. s. I-4559, bod 57, a zo 16. októbra 1997, Banque Indosuez a i., C-177/96, Zb. s. I-5659, bod 27).

175 Túto nepresnosť právnej analýzy a povinnosti stanovenej v článku 3 napadnutého rozhodnutia ešte zväčšuje skutočnosť, že jednak podľa uvedeného článku bola žalobkyňa takisto povinná nezúčastniť sa na žiadnej dohode, resp. na žiadnom zosúladenom postupe, ktoré majú „obdobný" cieľ alebo účinok, a jednak každé porušenie uvedeného článku môže viesť k uloženiu pokuty, ktorej výška môže byť obzvlášť vysoká, a to na základe článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. Okrem toho Komisia priznala, že prenikla do „novej oblasti" v rámci práva (odôvodnenie č. 454 napadnutého rozhodnutia). V takomto prípade presnosť príkazu neopakovať porušenie musí spĺňať obzvlášť prísne požiadavky, aby zúčastnené podniky mohli posúdiť skutočný rozsah zákazu stanoveného v článku 81 ES. Právna neistota, ktorá z toho vyplýva, ohrozuje hospodársku činnosť poradenských podnikov, akým je aj žalobkyňa, napríklad v oblasti vyhotovovania trhových štatistík a správy federácií.

176 Pokiaľ ide o tvrdenie Komisie, podľa ktorého jej žalobný dôvod smeruje proti príkazu ukončiť porušenie (článok 3 prvý odsek napadnutého rozhodnutia), žalobkyňa upresňuje, že jej žaloba sa týka iba príkazu neopakovať porušenie (článok 3 druhý

napadnutého rozhodnutia). Prvý príkaz totiž do jej postavenia nepriaznivo nezasahuje, keďže porušenie sa skončilo už na konci roka 1999, resp. na začiatku roka 2000 (odôvodnenie č. 91 napadnutého rozhodnutia).

177 Vzhľadom na to by mal byť článok 3 napadnutého rozhodnutia zrušený, pokiaľ ide o žalobkyňu.

178 Komisia sa domnieva, že tento žalobný dôvod je nedôvodný a musí byť zamietnutý.

2. *Posúdenie Súdom prvého stupňa*

179 Súd prvého stupňa sa domnieva, že tento žalobný dôvod je iba preformulovaním štvrtého žalobného dôvodu, ktorý sa takisto zakladá na porušení zásady právnej istoty a zásady určitosti trestného práva, a ktorý teda nie je možné posúdiť odlišne.

180 V rozsahu, v akom tento žalobný dôvod odkazuje na článok 3 druhý odsek napadnutého rozhodnutia, stačí pripomenúť, že Komisia je na základe článku 3 ods. 1 nariadenia č. 17 oprávnená ukladať osobám, ktorým je určené rozhodnutie prijaté na základe článku 81 ods. 1 ES, príkazy, ktorých cieľom je ukončiť protiprávne konanie a v budúcnosti sa

zdržať konaní s rovnakým alebo podobným účinkom (rozsudok z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 39 vyššie, body 1252 a 1253).

181 V dôsledku toho je potrebné tento žalobný dôvod zamietnuť ako nedôvodný.

182 Z toho vyplýva, že žalobu je potrebné zamietnuť ako nedôvodnú v celom rozsahu.

O trovách

183 Podľa článku 87 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý nemal vo veci úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže žalobkyňa nemala vo veci úspech, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania v súlade s návrhom Komisie.

Z týchto dôvodov

SÚD PRVÉHO STUPŇA (tretia rozšírená komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. Žaloba sa zamieta.

2. AC-Treuhand AG je povinná nahradiť trovy konania.

Jaeger Azizi Czúcz

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 8. júla 2008.

Tajomník Predseda komory

E. Coulon M. Jaeger

Obsah

Okolnosti predchádzajúce sporu . . . . . II - 1506

Konanie a návrhy účastníkov konania . . . . . II - 1509

Právny stav . . . . . II - 1511

A — Úvodné pripomienky . . . . . II - 1511

B — O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu a práva na spravodlivé súdne konanie . . . . . II - 1513

1. Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1513

a) Tvrdenia žalobkyne . . . . . II - 1513

b) Tvrdenia Komisie . . . . . II - 1518

2. Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1522

C — O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady zákonnosti trestných činov a trestov (nullum crimen, nulla poena sine lege) . . . . . II - 1529

1. Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1529

a) Tvrdenia žalobkyne . . . . . II - 1529

Vo všeobecnosti . . . . . II - 1529

O skutkových tvrdeniach uvedených v napadnutom rozhodnutí . . . . . II - 1530

O porušení zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* . . . . . II - 1538

— O vplyve zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* na rozlišovanie medzi páchateľom a pomocníkom v súťažnom práve Spoločenstva . . . . . II - 1538

— O pojme „porušiteľ“ v zmysle článku 81 ES . . . . . II - 1540

— O postavení žalobkyne ako nepostihnuteľného pomocníka . . . . II - 1543

— O predchádzajúcej rozhodovacej praxi Komisie . . . . . II - 1544

— O neexistencii riadenia kartelu zo strany žalobkyne a neexistencii príčinnej súvislosti medzi jej činnosťou a obmedzením hospodárskej súťaže . . . . . II - 1545

— O nesprávnej kvalifikácii žalobkyne ako „združenia podnikov“ . . II - 1546

b) Tvrdenia Komisie . . . . . II - 1548

O skutkovom rámci napadnutého rozhodnutia . . . . . II - 1548

O porušení zásady zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* . . . . . II - 1549

2. Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1552

a) Úvodné pripomienky . . . . . II - 1552

b) O doslovnom výklade článku 81 ods. 1 ES . . . . . II - 1553

c) O kontextuálnom a teleologickom výklade článku 81 ods. 1 ES . . . . . II - 1557

O požiadavke obmedzenia obchodnej autonómie . . . . . II - 1557

O podmienkach, za ktorých účasť podniku na kartelovej dohode zakladá porušenie článku 81 ods. 1 ES . . . . . II - 1559

O výklade článku 81 ods. 1 ES s ohľadom na zásadu zákonnosti trestných činov a trestov *(nullum crimen, nulla poena sine lege)* . . . . . II - 1562

d) O postavení žalobkyne ako spolupáchateľke kartelovej dohody . . . . . II - 1568

D — O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery . . . . . II - 1571

1. Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1571

2. Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1573

E — O štvrtom žalobnom dôvode predloženom subsidiárne, založenom na porušení zásady právnej istoty a zásady určitosti trestného práva . . . . . II - 1574

1. Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1574

2. Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1576

F — O piatom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady právnej istoty a zásady určitosti trestného práva článkom 3 druhým odsekom napadnutého rozhodnutia . . . . . II - 1577

1. Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 1577

2. Posúdenie Súdom prvého stupňa . . . . . II - 1579

O trovách . . . . . II - 1580